EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 16. 7. 2025
COM(2025) 547 final

2025/0221 (COD)

Návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

ktorým sa zriaďuje Nástroj na prepájanie Európy na obdobie 2028 – 2034, mení nariadenie (EÚ) 2024/1679 a zrušuje nariadenie (EÚ) 2021/1153

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

Komisia 16. júla 2025 prijala návrh budúceho viacročného finančného rámca na obdobie po roku 2027, ktorý obsahuje finančné krytie vo výške 81 428 000 000 EUR pre Nástroj na prepájanie Európy (ďalej len „NPE“) na investície do transeurópskych sietí pre dopravnú a energetickú infraštruktúru vrátane vojenskej mobility a projektov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie. Cieľom tohto návrhu je stanoviť právny základ pre NPE na roky 2028 – 2034.

• Dôvody a ciele

Na dosiahnutie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu potrebuje EÚ modernú, vysokovýkonnú a odolnú infraštruktúru, ktorá pomôže prepojiť a integrovať odvetvia dopravy a energetiky v celej EÚ a vo všetkých jej regiónoch. Tieto prepojenia sú kľúčové pre slobodný pohyb osôb, tovaru, kapitálu a služieb.

Transeurópske dopravné a energetické siete:

- uľahčujú cezhraničné prepojenia,
- zaisťujú bezpečnosť EÚ,
- zvyšujú konkurencieschopnosť európskeho sociálneho trhového hospodárstva,
- prispievajú k boju proti zmene klímy a
- odstraňujú izoláciu a podporujú väčšiu hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť.

Vysokokapacitné transeurópske siete sú potrebné aj na zvýšenie odolnosti a vojenskej pripravenosti EÚ.

K úspechu jednotného trhu prispejú súvislé dopravné a energetické prepojenia v celej Európe. Poskytnú hmatateľné výhody všetkým európskym občanom a podnikom, pretože im umožnia efektívnejšie a udržateľnejšie cestovanie, prepravu tovaru a prístup k bezpečnej, cenovo dostupnej a dekarbonizovanej energii.

Na tento účel nástroj NPE podporuje investície do dopravnej a energetickej infraštruktúry prostredníctvom rozvoja transeurópskych sietí a do cezhraničných projektov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie. Vzhľadom na zvyšujúce sa riziká spojené s prírodnými a technologickými nebezpečenstvami, vyvíjajúcimi sa bezpečnostnými hrozbami a inými narušeniami je nevyhnutné zabezpečiť, aby investície v rámci nástroja NPE zohľadňovali riziká a boli odolné voči katastrofám v súlade s cieľmi Európskej stratégie únie pripravenosti.

Nástroj NPE sa zameriava na projekty s najvyššou pridanou hodnotou pre EÚ a podnecuje investície do projektov s cezhraničným vplyvom a celoeurópskych interoperabilných systémov, ktoré sa musia financovať aj po roku 2027. Poskytovaním podpory cezhraničným projektom priamo na úrovni EÚ nástroj NPE pomáha prekonať koordinačné problémy, ktoré vyplývajú z povahy projektov, ktoré sa týkajú viacerých jurisdikcií. Svojím účinným spôsobom fungovania nástroj NPE rieši zlyhania trhu a pomáha získavať ďalšie investície a finančné prostriedky z iných zdrojov, ako sú štátne rozpočty, vnútroštátne systémy energetických taríf a súkromný sektor, pričom využíva celú škálu nástrojov dostupných v rámci nariadenia o rozpočtových pravidlách.

V oblasti dopravy je cieľom nástroja NPE prispieť k dobudovaniu transeurópskej dopravnej siete (ďalej len „TEN-T“) so zameraním na dokončenie základnej a rozšírenej základnej siete do roku 2030 a 2040. Rozvoj celoeurópskej multimodálnej dopravnej siete je kľúčovou podmienkou rastu a udržateľnosti v Európe – od vstupných bodov, ktorými sú prístavy, až po základné pozemné spojenia potrebné pre jednotný trh a prepojenie regiónov. V tejto súvislosti sa nástroj NPE sústredí najmä na infraštruktúrne projekty so silným cezhraničným rozmerom, ako je projekt Rail Baltica, Brennerský základný tunel, vnútrozemská vodná cesta Seina-Escaut, Brno-Bratislava, Solún-Bukurešť alebo rozvoj vnútrozemských spojení prístavov TEN-T.

V úzkej koordinácii s Európskym fondom pre konkurencieschopnosť a plánmi národného a regionálneho partnerstva nástroj NPE podporuje aj interoperabilnú, bezpečnú a inteligentnú mobilitu v sieti TEN-T (napríklad zavádzaním európskych systémov riadenia dopravy, ako je európsky systém riadenia železničnej dopravy alebo riečne informačné služby pre vnútrozemské vodné cesty) alebo vo vhodných prípadoch zabezpečením ich prepojenia prostredníctvom interoperability, noriem alebo používateľských terminálov s vesmírnymi systémami EÚ, ako sú Galileo, EGNOS a IRIS², na určovanie polohy, navigáciu a určovanie času, resp. na bezpečné pripojenie, a pomáha EÚ pri prechode na udržateľnú, dekarbonizovanú mobilitu (napríklad zabezpečením napájania plavidiel v prístavoch TEN-T z pevniny).

Nástroj NPE môže investovať aj do cezhraničných spojení s tretími krajinami, ktoré realizujú rozšírenie koridorov TEN-T do kandidátskych krajín. Napríklad v období 2021 – 2027 sa tak stalo v prípade spojení s Ukrajinou a Moldavskom, vďaka čomu sa zlepšilo fungovanie koridorov solidarity a začali sa prípravné práce na zosúladenie rozchodu koľají v týchto dvoch krajinách s normou EÚ. Hoci to bolo odôvodnené krízou po útočnej vojne Ruska proti Ukrajine a očakávaním ich užšej integrácie do trhu EÚ, takéto investície odvádzajú zdroje z projektov na území Únie.

Ak sa cezhraničné projekty TENT-T nedokončia, predĺženie času cestovania a zvýšenie cestovných nákladov osôb a tovaru povedie k hospodárskym stratám vyplývajúcim zo zníženej celkovej produktivity a z pomalšieho rastu obchodu v rámci EÚ. To bude znamenať zníženie HDP o –0,4 % v roku 2030 a o –0,8 % v roku 2050 v porovnaní so scenárom, v ktorom sa cezhraničné projekty TEN-T dokončia. Zamestnanosť v členských štátoch by sa tiež v porovnaní so základným scenárom znížila o –0,08 % v roku 2030 a o –0,13 % v roku 2050[1].

Nástroj NPE by mal tiež poskytovať finančné prostriedky EÚ na realizáciu projektov v oblasti civilnej a vojenskej dopravy s dvojakým využitím, aby sa umožnila plynulá vojenská mobilita v celej EÚ. Súčasná dopravná infraštruktúra v EÚ (vrátane TEN-T) neumožňuje rozsiahle presuny vojsk a ťažkej techniky a materiálu v krátkom čase. Je to nevyhnutné pre európsku bezpečnosť a obranu, ako sa uznáva v spoločnej bielej knihe o európskej obrannej pripravenosti 2030, ktorá bola prijatá 19. marca 2025. Nástroj NPE prispieva aj k celkovému cieľu „Európskej stratégie únie pripravenosti“, ktorým je vytvorenie bezpečnej a odolnej

[1] Európska komisia: Generálne riaditeľstvo pre mobilitu a dopravu, Schade, W., Khanna, A., Mader, S., Streif, M. a i., *Support study on the climate adaptation and cross-border investment needs to realise the TEN-T network* (Podkladová štúdia o potrebách adaptácie na zmenu klímy a cezhraničných investícií na realizáciu siete TEN-T), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2024, https://data.europa.eu/doi/10.2832/7839720.

Únie, ktorej cieľom je zachovanie životne dôležitých funkcií spoločnosti za každých okolností.

EÚ určila štyri prioritné multimodálne koridory vojenskej mobility, ktoré zahŕňajú železnice, cesty, rieky, more a vzduch a ktoré si vyžadujú značné a naliehavé investície na uľahčenie presunu vojsk a vojenského vybavenia. Patrí medzi ne rozširovanie železničných tunelov, spevňovanie cestných a železničných mostov a rozširovanie prístavných a letiskových terminálov. Spoločne s členskými štátmi a vojenskou komunitou boli určené prioritné investície na odstránenie najnaliehavejších prekážok („hotspotov“).

Ako základný nástroj na dobudovanie energetickej únie bude NPE poskytovať finančné prostriedky na dva typy cezhraničných energetických projektov:

- projekty energetickej infraštruktúry v odvetviach elektriny, vodíka a prepravy oxidu uhličitého, ktoré majú významný cezhraničný vplyv a ktorým bol udelený štatút projektu spoločného záujmu alebo projektu vo vzájomnom záujme podľa nariadenia o TEN-E,
- cezhraničné projekty v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, ktoré sú založené na dohode o spolupráci medzi členskými štátmi podľa smernice o obnoviteľných zdrojoch energie.

Tieto projekty sú kľúčové pre i) zvýšenie bezpečnosti dodávok energie v EÚ a v susedných tretích krajinách; ii) dekarbonizáciu energetického systému; iii) uľahčenie integrácie obnoviteľných zdrojov energie na pevnine a na mori; iv) lepšiu integráciu trhov s energiou; v) umožnenie prístupu domácnostiam a podnikom v Európe k cenovo dostupnej energii, a prispievanie tak ku konkurencieschopnosti európskeho hospodárstva a k prosperite ľudí.

Rada vo svojich záveroch o pokroku v oblasti udržateľnej infraštruktúry elektrických sietí, ktoré schválila Rada pre dopravu, telekomunikácie a energetiku 30. mája 2024, uznala „bezprecedentné potreby investícií do elektrických sietí na úrovni prenosu aj distribúcie s cieľom zabezpečiť vysoko prepojený, integrovaný a synchronizovaný európsky elektroenergetický systém“, vyzvala Komisiu, „aby hľadala spôsoby, ako zvýšiť celkové investície do infraštruktúry elektrizačnej sústavy“, a zdôraznila „potrebu spoľahlivého Nástroja na prepájanie Európy s cieľom primerane reagovať na zvýšené investičné potreby pre projekty rozvoja sústav na pevnine a na mori a na ich podporu“.

- **Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

Hlavným cieľom nástroja NPE je podporovať dosahovanie cieľov politiky EÚ v odvetviach dopravy a energetiky pre transeurópske siete a cezhraničnú spoluprácu v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, a to umožnením alebo urýchlením investícií do projektov spoločného záujmu a projektov vo vzájomnom záujme a podporou cezhraničnej spolupráce v oblasti výroby energie z obnoviteľných zdrojov.

V odvetví dopravy nástroj NPE prispieva k dosiahnutiu dlhodobých cieľov EÚ týkajúcich sa dokončenia základnej siete TEN-T do roku 2030[2], dokončenia rozšírenej základnej siete do roku 2040 a prípadne pokroku smerom k dokončeniu súhrnnej siete TEN-T do roku 2050

[2] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1679 z 13. júna 2024 o usmerneniach Únie pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete, o zmene nariadenia (EÚ) 2021/1153 a nariadenia (EÚ) č. 913/2010 a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 1315/2013 (Ú. v. EÚ L, 2024/1679, 28.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1679/oj).

prostredníctvom prípravných štúdií. Najmä pre dokončenie základnej siete bude preto rozhodujúci nasledujúci viacročný finančný rámec (ďalej len „VFR“).

Investície financované z nástroja NPE tiež podporujú prechod na čistú, interoperabilnú a multimodálnu mobilitu. Nástroj NPE tiež pomáha rozvíjať európsku vysokorýchlostnú železničnú sieť zameranú na prepojenie hlavných miest EÚ (vrátane nočných vlakov) a na urýchlenie nákladnej železničnej dopravy.

V odvetví energetiky nástroj NPE dopĺňa rámec transeurópskych energetických sietí (TEN-E) a výber projektov spoločného záujmu a projektov vo vzájomnom záujme. Podľa nariadenia o TEN-E sa na investície do týchto projektov spoločného záujmu a projektov vo vzájomnom záujme vzťahuje nasledujúca trojstupňová logika. Po prvé, investovať by mal prioritne trh. Po druhé, ak investície nerealizuje trh, mali by sa preskúmať regulačné riešenia a v prípade potreby by sa mal upraviť príslušný regulačný rámec. Po tretie, ak prvé dva kroky nepostačujú na zabezpečenie potrebných investícií do projektov spoločného záujmu, môžu sa oprávneným projektom spoločného záujmu ako posledná možnosť udeliť granty z nástroja NPE. Nástroj NPE dopĺňa aj mechanizmy spolupráce stanovené v smernici o obnoviteľných zdrojoch energie, ako sú štatistické prenosy, spoločné projekty alebo spoločné schémy podpory.

- **Súlad s ostatnými politikami Únie**

Dopravná a energetická infraštruktúra a výroba energie budú v rôznej miere podporované rôznymi finančnými programami a nástrojmi EÚ vrátane Nástroja na prepájanie Európy, plánov národných a regionálnych partnerstiev, Európskeho fondu pre konkurencieschopnosť a programu Horizont Európa, ako aj programu Globálna Európa.

Je dôležité čo najúčinnejšie využiť rôzne finančné programy a nástroje EÚ, a tým maximalizovať doplnkovosť a pridanú hodnotu investícií podporovaných EÚ. To by sa malo dosiahnuť prostredníctvom novej štruktúry VFR, a to zachovaním konzistentnosti príslušných programov EÚ, zamedzením prekrývania a zameraním sa na investície s vysokou pridanou hodnotou EÚ.

V tejto súvislosti by sa mal Nástroj na prepájanie Európy zamerať na podporu i) projektov s cezhraničným rozmerom v sieťach TEN-T a TEN-E; ii) projektov na súvislú vojenskú mobilitu v rámci EÚ a iii) projektov v oblasti spolupráce, pokiaľ ide o energiu z obnoviteľných zdrojov. Investície do siete TEN-T v rámci plánov národných a regionálnych partnerstiev by mali dopĺňať investície v rámci Nástroja na prepájanie Európy.

Rozšírenie koridorov TEN-T do kandidátskych krajín a do dopravnej a energetickej infraštruktúry v tretích krajinách by sa malo podporovať v úzkej koordinácii s programom Globálna Európa.

Silný proces spoluvytvárania medzi výskumom a inováciami a nástrojom NPE sa bude presadzovať najmä v oblasti dekarbonizácie všetkých druhov dopravy, ale aj v oblasti energetiky. Program Horizont Európa bude naďalej podporovať výskum a inovácie v oblasti dopravy a energetiky. Z Európskeho fondu pre konkurencieschopnosť sa bude financovať rozširovanie a zavádzanie špičkových inovačných riešení na dekarbonizáciu, digitalizáciu, udržateľnosť a odolnosť dopravy a energetiky (napr. nová generácia európskeho systému manažmentu letovej prevádzky podporovaná umelou inteligenciou a cloudovými technológiami, civilno-vojenské duálne využitie a trajekty budúcnosti s nulovými emisiami).

Mala by sa tak najmä určiť najlepšia kombinácia súkromného a verejného kapitálu pre takéto investície.

Akcie NPE by mali byť použité na primerané riešenie zlyhaní trhu alebo prípadov suboptimálnych investícií bez zdvojovania súkromných investícií alebo ich vytlačenia a mali byť mať jasnú pridanú hodnotu EÚ. V tomto ohľade sa opatrenia NPE a únie úspor a investícií[3] môžu navzájom podporovať, keďže verejné financovanie môže byť účinné pri znižovaní rizika veľkých infraštruktúrnych projektov a priťahovaní súkromných investícií do EÚ, čím sa vytvorí významný pákový efekt. Rastúca dostupnosť efektívnych nástrojov kolektívneho investovania, ako sú európske dlhodobé investičné fondy (ELTIF), môže zároveň účinne vyvolať dlhodobé investície inštitucionálnych a iných súkromných investorov do projektov infraštruktúry, čím sa doplní a zvýši objem finančných prostriedkov dostupných z nástroja NPE. Tým sa zabezpečí aj súlad medzi opatreniami v rámci programu a pravidlami EÚ o štátnej pomoci vrátane projektov pre viaceré krajiny, ako sú dôležité projekty spoločného európskeho záujmu, čím sa zabráni neprimeranému narušeniu hospodárskej súťaže na jednotnom trhu.

Ciele Únie v oblasti dopravy a energetiky sa musia dosiahnuť spôsobom, ktorý zabezpečí konkurencieschopnosť, hospodársky rast, súdržnosť a bezpečnosť v súlade s politikami v oblasti klímy a životného prostredia. Investície by mali podporovať klimatickú neutralitu do roku 2050, zabrániť strate biodiverzity a znížiť alebo odstrániť znečistenie v súlade s politikou a právnymi predpismi EÚ. Tam, kde je to vhodné, by sa do projektov mohli integrovať riešenia založené na prírode, pretože často môžu zvýšiť odolnosť proti zmene klímy a zároveň sú nákladovo efektívne a prinášajú spoločnosti výhody.

2. PRÁVNY ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

Na transeurópske siete sa vzťahuje článok 170 ZFEÚ, v ktorom sa stanovuje, že „[Únia] prispieva k zriadeniu a rozvoju transeurópskych sietí v oblastiach dopravných, telekomunikačných a energetických infraštruktúr“.

Právo EÚ pôsobiť v oblasti financovania infraštruktúr je stanovené v článku 171 ZFEÚ, v ktorom sa uvádza, že Únia „môže podporovať projekty spoločného záujmu podporované členskými štátmi, (…) a to predovšetkým prostredníctvom realizačných štúdií, záruk na pôžičky alebo subvencií úrokovej sadzby“.

V článku 172 ZFEÚ sa uvádza: „Európsky parlament a Rada prijmú usmernenia a ostatné opatrenia uvedené v článku 171 ods. 1 v súlade s riadnym legislatívnym postupom a po porade s Hospodárskym a sociálnym výborom a Výborom regiónov.“

Cezhraničná spolupráca v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov je upravená v článku 194 ods. 1 ZFEÚ, v ktorom sa stanovuje, že „[v] rámci vytvorenia a fungovania vnútorného trhu a so zreteľom na potrebu zachovávať a zlepšovať životné prostredie sleduje politika Únie v oblasti energetiky v duchu solidarity medzi členskými štátmi tieto ciele: a) zabezpečovať fungovanie trhu v oblasti energetiky; b) zabezpečovať bezpečnosť dodávok energie v Únii; [a] c) presadzovať energetickú efektívnosť, úsporu a vývoj nových a obnoviteľných zdrojov energie“.

[3] COM/2025/124 final.

Na tento účel, ako sa uvádza v článku 194 ods. 2 ZFEÚ, „Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom ustanovia opatrenia potrebné na dosiahnutie cieľov uvedených v odseku 1“.

- **Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)**

Rozsah a typ problémov, na ktoré sa zameriava nástroj NPE, si osobitne vyžadujú opatrenia na úrovni EÚ, pretože svojou povahou majú celoeurópsky rozmer a možno ich efektívnejšie riešiť na úrovni EÚ. Ak Komisia bude koordinovať kroky členských štátov, povedie to k celkovo väčším prínosom, rýchlejšiemu vykonávaniu a zníženiu nákladov.

Financovanie EÚ je tiež vhodným prostriedkom na riešenie finančných problémov, ktorým cezhraničné projekty zvyčajne čelia. Nerovnomerné rozdelenie prínosov projektov a nákladov na projekty medzi jednotlivé dotknuté členské štáty sťažuje financovanie týchto projektov len z vnútroštátnych zdrojov financovania.

- **Proporcionalita**

Návrh je v súlade so zásadou proporcionality a patrí do rozsahu pôsobnosti opatrení v oblasti transeurópskych sietí, ako sa vymedzuje v článku 170 ZFEÚ, a pre cezhraničné projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, ako sa vymedzuje v článku 194 ZFEÚ. Opatrenia plánované v tomto návrhu sa konkrétne obmedzujú na rozmer EÚ týkajúci sa dopravnej a energetickej infraštruktúry a cezhraničného využívania energie z obnoviteľných zdrojov.

- **Výber nástroja**

Legislatívny nástroj aj typ opatrenia (t. j. financovanie) sa vymedzujú v ZFEÚ, ktorá predstavuje právny základ pre nástroj NPE a v ktorej sa stanovuje, že úlohy, prioritné ciele a organizácia transeurópskych sietí môžu byť vymedzené v právnych predpisoch.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia *ex post*/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Ex post hodnotenie nástroja NPE na roky 2014 – 2020 a priebežné hodnotenie nástroja NPE na roky 2021 – 2027 sa vykonávajú súbežne a práca na nich značne pokročila.

Pokiaľ ide o nástroj NPE na roky 2014 – 2020, v odvetví dopravy sa všetky dohody o grante skončili na konci roka 2024 a projekty sú v procese uzatvárania. Doteraz bola uzavretá viac ako polovica projektov. Tie dosiahli mieru čerpania 91,3 % prideleného rozpočtu v porovnaní so sumou poslednej platnej dohody o grante. Vzhľadom na túto vysokú mieru čerpania veľmi veľká časť ukončených projektov dosiahla svoje ciele stanovené v dohode o grante (napr. pokrok v realizácii cezhraničných úsekov, zavedenie systému ERTMS, zlepšenie vnútrozemských spojení pre prístavy, zlepšenie vnútrozemských vodných ciest atď.).

Portfólio NPE na roky 2014 – 2020 v odvetví energetiky pozostávalo zo 149 akcií, z ktorých 141 už bolo dokončených. V súčasnosti prebieha približne 8 akcií vrátane veľkých stavebných projektov v odvetví elektriny. Celkový finančný pokrok celého portfólia NPE-1 na konci roka 2024 bol 58 %.

Väčšina rozpočtu na dopravu a väčšia časť rozpočtu na energetiku v rámci súčasného nástroja NPE na roky 2021 – 2027 bola pridelená na projekty. Rozpočet na vojenskú mobilitu v rámci nástroja NPE – Doprava (1,7 miliardy EUR) bol po komplexnej invázii Ruska na Ukrajinu

prečerpaný a je plne alokovaný. Posledné finančné prostriedky boli pridelené začiatkom roka 2024, takže na zvyšné štyri roky súčasného VFR nezostali žiadne zdroje. Do konca roka 2024 bolo dokončených niekoľko projektov (napr. infraštruktúra pre alternatívne palivá, bezpečné a chránené parkoviská). V rámci nástroja NPE – Energetika bolo v prvom zozname projektov spoločného záujmu/projektov vo vzájomnom záujme vybraných približne 166 projektov, z ktorých 41 získalo financovanie vo výzve na rok 2024, čo dokazuje významné potreby financovania cezhraničnej energetickej infraštruktúry.

Keďže že investície do infraštruktúry sú dlhodobým procesom, je príliš skoro na meranie výsledkov nástroja NPE na roky 2021 – 2027. Nástroj NPE zabezpečil 1,5 miliardy EUR v podobe nenávratnej grantovej podpory, čím sa zlepšila cezhraničná prepojenosť EÚ a Ukrajiny a zvýšili sa kapacity prostredníctvom koridorov solidarity a TEN-T.

Predbežné zistenia oboch hodnotení nástroja NPE potvrdzujú, že program bol doteraz úspešný. Dizajn nástroja je vhodný na riešenie historického nedostatku finančných prostriedkov na cezhraničnú infraštruktúru s vysokou pridanou hodnotou EÚ, a to vyčlenením finančných prostriedkov na tieto projekty do špecializovaného nástroja. Je v súlade s ostatnými finančnými nástrojmi a politikami EÚ, najmä v oblasti dekarbonizácie a environmentálnej udržateľnosti. Jeho model riadenia (využívajúci súťažné výzvy na predkladanie návrhov a priame riadenie finančných prostriedkov prostredníctvom centralizovanej agentúry) je vhodný na riešenie potrieb programu a zabezpečenie rovnakých podmienok pre žiadateľov.

Financovanie z nástroja NPE sa neustále považuje za nevyhnutné, pretože umožňuje realizáciu kľúčových dopravných projektov, ktoré by inak mali značné oneskorenie, obmedzený rozsah alebo by sa vôbec nerealizovali z dôvodu nedostatku vnútroštátneho alebo súkromného financovania. Okrem priamej finančnej podpory poskytuje nástroj NPE aj významný pákový efekt, ktorý priťahuje ďalší verejný a súkromný kapitál a pôsobí ako strategická kotva pre investície.

Najnovšie údaje o počte a hodnote financovaných akcií podľa tém a podprogramov, ako aj z vyhlásenia o výkonnosti programu NPE na roky 2021 – 2027 ukazujú, že aj program NPE je na dobrej ceste k dosiahnutiu väčšiny svojich cieľových výstupov, pričom dosahuje dobré výsledky pri plnení očakávaných výstupov. Hoci na úplné výsledky a vplyvy bude treba čas, súčasná trajektória programu naznačuje pozitívne výsledky v súlade s jeho cieľmi.

Ako sa uvádza v článku 22 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2021/1153, ktorým sa zriaďuje nástroj NPE[4] a ktoré je v súčasnosti platné, Komisia na jeseň tohto roka uverejní správu o pokroku pri vykonávaní programu v rokoch 2021 až 2024. V prípade každého odvetvia sa v nej predstavia: rôzne výzvy na predkladanie návrhov, hlavné oblasti investícií a spôsob, akým bol nástroj NPE schopný reagovať na nedávne krízy.

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

Séria verejných konzultácií o celom spektre budúceho financovania EÚ sa začala 12. februára a bola otvorená do 6. mája 2025. Jedna konzultácia sa týkala fondov EÚ realizovaných s

[4] Článok 22 ods. 4 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1153 zo 7. júla 2021, ktorým sa zriaďuje Nástroj na prepájanie Európy a zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1316/2013 a (EÚ) č. 283/2014 (Text s významom pre EHP).

členskými štátmi a regiónmi a zahŕňala transeurópske siete, politiku súdržnosti, spoločnú poľnohospodársku politiku, rybársku politiku, námornú politiku a vnútorné záležitosti.

Pokiaľ ide o transeurópske siete, zainteresované strany zdôrazňujú, že je mimoriadne dôležité zachovať osobitný nástroj na úrovni EÚ pre dopravnú infraštruktúru (ako je nástroj NPE), ktorý by bol oddelený od vnútroštátnych investičných balíkov.

Orgány verejnej moci zo strednej a z východnej Európy sa zasadzujú za osobitnú podporu EÚ na modernizáciu a rozšírenie kľúčových koridorov TEN-T, pričom sa odvolávajú na oneskorenia v elektrifikácii, úzke miesta v kapacite nákladnej dopravy a medzery v multimodálnom prepojení. Napríklad poľskí a rumunskí respondenti poukazujú na potrebu lepších spojení medzi východom a západom a interoperabilných systémov návestenia na zlepšenie cezhraničnej mobility.

V oblasti energetiky zainteresované strany upozorňujú na niekoľko pretrvávajúcich problémov, ktoré oslabujú účinnosť a inkluzívnosť podpory EÚ pre energetickú infraštruktúru. Orgány verejnej moci z Rumunska, Poľska, Nemecka a zo Španielska zdôrazňujú, že zastaraná sieťová infraštruktúra, najmä vo vidieckych oblastiach a v oblastiach závislých od uhlia, je prekážkou pri zavádzaní obnoviteľných zdrojov energie. Tieto regióny často nemajú dostatočnú prenosovú kapacitu alebo čelia oneskoreniam pri modernizácii sietí, čo vedie k zastaveniu projektov a nesplneniu klimatických cieľov. Regionálne a komunálne subjekty, najmä z Fínska a pobaltských štátov, vyjadrujú obavy z pomalého pokroku v oblasti cezhraničných prepojení a z roztrieštěného plánovania na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ. To sa považuje za oslabenie odolnosti a interoperability európskeho energetického systému, najmä v kontexte geopolitického napätia.

Od marca do mája 2025 Komisia zorganizovala európsku panelovú diskusiu občanov o novom európskom rozpočte ako spôsob, akým sa občania mohli zapojiť do spolupráce s inštitúciami EÚ a vyjadriť svoj názor na proces tvorby politiky EÚ. Podujatie zahŕňalo tri zasadnutia, na ktorých sa zúčastnilo 150 náhodne vybraných občanov, vrátane osobného zasadnutia v dňoch 28. – 30. marca, druhého online zasadnutia (25. – 27. apríla) a tretieho a záverečného zasadnutia v Bruseli (16. – 18. mája). Účastníci, ktorí pochádzali zo všetkých 27 krajín EÚ a reprezentovali rozmanitosť EÚ, sa zamýšľali nad tým, v ktorých oblastiach by rozpočet EÚ mohol Európanom priniesť najväčšiu pridanú hodnotu, a tiež zdôraznili význam cezhraničnej infraštruktúry, najmä v oblasti dopravy. Značný počet členských štátov žiadal počas strednodobého preskúmania súčasného VFR v roku 2024 o dodatočný rozpočet na vojenskú mobilitu z dôvodu vyčerpania finančného krytia NPE. Mnohé členské štáty tiež pravidelne žiadajú, aby sa vojenská mobilita stanovila ako priorita pre investície EÚ do dopravnej infraštruktúry, a to vzhľadom na celkový geopolitický kontext a vývoj bezpečnostnej situácie na zasadnutiach Rady a vo formátoch týkajúcich sa bezpečnosti a obrany.

- **Posúdenie vplyvu**

Návrh je podložený posúdením vplyvu vopred pridelených finančných prostriedkov na vnútroštátnej úrovni v rámci VFR na obdobie po roku 2027, ktoré bolo predložené výboru pre kontrolu regulácie 7. júla 2025. Výbor vydal svoje stanovisko 10. júla.

Posúdenie vplyvu sa zameralo na návrh a rozsah pôsobnosti plánov národných a regionálnych partnerstiev na realizáciu budúcich vopred pridelených finančných prostriedkov na vnútroštátnej úrovni. V prípade investícií do transeurópskej dopravy (vrátane vojenskej mobility), energetickej infraštruktúry a cezhraničnej spolupráce v oblasti energie z

obnoviteľných zdrojov sa v ňom posúdili dve možnosti financovania cezhraničných projektov: implementácia v rámci vopred prideleného finančného krytia na vnútroštátnej úrovni alebo v rámci osobitného nástroja pre cezhraničné projekty.

V posúdení vplyvu sa porovnávali skúsenosti získané pri realizácii cezhraničných projektov v rámci súčasných národných a regionálnych plánov (napr. politika súdržnosti, Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti) a skúsenosti v rámci nástroja NPE. Posúdilo sa tiež administratívne zaťaženie orgánov členských štátov a realizátorov projektov v prípade oboch možností a rozoberalo sa optimálne využitie finančných prostriedkov EÚ.

V posúdení vplyvu sa dospelo k záveru, že priamo riadená podpora EÚ by zabezpečila predvídateľnosť a stabilitu potrebnú pre komplexné cezhraničné projekty. Prideľovanie grantov prostredníctvom súťažného a postupného prístupu by umožnilo zamerať sa na najrozvinutejšie projekty.

Užšie prepojenie medzi financovaním EÚ a politickými prioritami národných plánov by posilnilo ich cezhraničný rozmer. Realizácia cezhraničných infraštruktúrnych projektov prostredníctvom plánov by však bola zložitejšia a nákladnejšia pre orgány členských štátov aj pre realizátorov projektov. Zosúladenie investičných programov členských štátov s investičnými programami susedných krajín by bolo zdĺhavým procesom, a to tak počas rokovaní o pôvodnom pláne, ako aj v prípade zmien. Napríklad Nemecko by muselo koordinovať svoj národný plán s ôsmimi susednými členskými štátmi; Maďarsko s piatimi. V prípadoch, keď sa proces oneskorí v jednom alebo vo viacerých členských štátoch, môže to spôsobiť reťazové oneskorenie. Komisia by mohla podporiť toto koordinačné úsilie (počas rokovaní aj poskytovaním technickej pomoci prostredníctvom plánov), ale záťaž pre orgány členských štátov by zostala značná. Tým by sa tiež mohlo výrazne zvýšiť administratívne zaťaženie predkladateľov projektov, ktorí by svoje cezhraničné projekty museli realizovať v rámci viacerých národných plánov a podávať správy v rámci samostatných systémov podávania správ a auditov (jeden za každý členský štát).

V posúdení vplyvu sa však zdôraznilo, že plány národných a regionálnych partnerstiev by mohli zabezpečiť doplnkové investície pre cezhraničné úseky a pre projekty s vysokým významom pre EÚ. Tie by mohli zahŕňať úseky transeurópskych sietí vo vnútroštátnom záujme a určité energetické projekty, ako napríklad posilnenie vnútroštátnych sietí, ktoré podporujú cezhraničné prepojenia. Keďže tieto projekty by sa realizovali na území jedného členského štátu, ich realizácia by si nevyžadovala vyššie uvedené dodatočné náklady v prípade cezhraničných projektov, ktoré zahŕňajú viac ako jeden členský štát. Prideľovanie prostriedkov na tieto projekty by mohlo byť veľmi dôležité aj v kombinácii s financovaním EÚ v rámci centrálne riadených cezhraničných aukcií energie z obnoviteľných zdrojov (model aukcie ako služby).

Priamo riadená podpora EÚ by zabezpečila predvídateľnosť a stabilitu potrebnú pre komplexné cezhraničné projekty. Poskytovanie finančných prostriedkov priamo na úrovni EÚ by umožnilo zachovať dlhodobý politický záväzok voči strategickým projektom, vytvoriť dostatočnú istotu, predvídateľnosť a stabilitu pre ostatných investorov. Priame riadenie by tiež uľahčilo koordinovanú realizáciu projektov vojenskej mobility s cieľom uľahčiť plynulú a rýchlu prepravu vojsk a vojenského vybavenia v rámci EÚ.

Prideľovanie grantov na základe súťažného a postupného prístupu v rámci priameho riadenia by zabezpečilo predvídateľnosť financovania a umožnilo by zamerať sa na najpokročilejšie projekty (fázy projektov). Okrem toho, ak počas realizácie dôjde k výrazným oneskoreniam

alebo ak sú náklady na projekt nižšie, ako sa pôvodne očakávalo (napríklad vďaka úspešným postupom verejného obstarávania), všetky sumy, ktoré prijímatelia nevyužijú, sa môžu prerozdeliť na iné projekty. Zásada využitia alebo straty v rámci nástroja NPE zabezpečila, že finančné prostriedky sa v rámci programu optimalizujú a prerozdeľujú sa na iné projekty, ktoré ponúkajú najlepšiu pridanú hodnotu EÚ. Na základe súčasných odhadov umožní prístup využitia alebo straty v prípade nástroja NPE na roky 2014 – 2020 zvýšiť čerpanie programu z približne 80 % na 90 %.

Priame riadenie zložitých cezhraničných projektov by tiež znížilo administratívne náklady orgánov členských štátov. Úspory z rozsahu v rámci modelu vykonávania založeného na nákladoch pomáhajú udržiavať nízke celkové náklady na priame riadenie. Potvrdzuje to vysoký pomer produktivity, keď každý pracovník v ekvivalente plného pracovného času spravuje priemerný rozpočet vo výške 25 miliónov EUR ročne. Zahŕňa to celý životný cyklus riadenia programu od zverejnenia výzvy až po audit vrátane spätnej väzby na politiku a podávania správ. Priame riadenie cezhraničných projektov v oblasti dopravy a energetiky je nákladovo efektívne a predstavuje 0,39 % finančných prostriedkov EÚ na obdobie 2021 – 2027 vrátane všetkých nákladov na koordináciu a riadenie, ktoré Komisia vynaložila.

Existencia samostatného nástroja by si však vyžadovala úsilie na zabezpečenie súladu s investíciami do dopravy a energetiky, ktoré by boli zahrnuté do plánov.

Návrh Komisie vyjadruje výhody špecializovaného nástroja pre cezhraničné projekty, ktoré boli identifikované v posúdení vplyvu.

- **Zjednodušenie**

Globálne úsilie Komisie o zjednodušenie v rámci VFR v období po roku 2027 sa bude vzťahovať aj na realizáciu programu NPE.

NPE je navrhnutý tak, aby sa znížilo prekrývanie a zložitosť. V prípade dopravnej a energetickej infraštruktúry sa teda nástroj NPE zameria na projekty s jasným cezhraničným rozmerom, ktoré dopĺňajú investície v rámci plánov národných a regionálnych partnerstiev.

Pravidlá plánov národných a regionálnych partnerstiev a nástroja NPE sú čo najviac zosúladené. Jasné vymedzenie hraníc medzi nástrojom NPE a plánmi národných a regionálnych partnerstiev a zosúladenie pravidiel znížia súčasnú zložitosť prostredia financovania EÚ a budú prínosom pre orgány členských štátov aj pre prijímateľov.

V záujme ďalšieho zjednodušenia bude nástroj NPE v prípade potreby pri prideľovaní grantov vychádzať zo zjednodušeného vykazovania nákladov (jednorazové platby, jednotkové náklady). Nariadenie tiež zabezpečí ďalšie zjednodušenie právneho rámca pre nástroj NPE prostredníctvom možnosti presunúť ustanovenia a podmienky do pracovných programov.

Cieľom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) [XXX]* [nariadenie o výkonnosti] navrhovaného ako súčasť VFR na obdobie po roku 2027 je znížiť nejednotnosť a zložitosť požiadaviek na monitorovanie a podávanie správ. Opatrenia na monitorovanie, hodnotenie a podávanie správ nebudú stanovené osobitne pre každý finančný nástroj, ako je napríklad NPE, ale budú zjednodušené a zefektívnené v rámci celého VFR, a to aj v oblasti informovania, komunikácie a zviditeľnenia.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Návrh Komisie týkajúci sa nástroja NPE zahŕňa túto sumu: 81 428 000 000 EUR (v bežných cenách).

Na základe pozitívnych skúseností z vykonávania predchádzajúcich programov NPE Komisia navrhuje pokračovať vo vykonávaní nového programu pre tieto dve odvetvia NPE s priamym riadením zo strany Komisie a výkonnej agentúry.

Ako sa podrobne uvádza v legislatívnom finančnom a digitálnom výkaze, z navrhovaného rozpočtu sa uhradia všetky potrebné prevádzkové výdavky na vykonávanie programu NPE spolu s nákladmi na ľudské zdroje a ostatné administratívne výdavky súvisiace s riadením programu.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

Článok 1 – Predmet úpravy

V tomto článku sa predstavuje predmet úpravy nariadenia, ktorým je zriadenie Nástroja na prepájanie Európy.

Článok 2 – Vymedzenie pojmov

Tento článok obsahuje vymedzenie pojmov súvisiacich s nariadením.

Článok 3 – Ciele programu

V tomto článku sa uvádza všeobecný cieľ programu a špecifické ciele pre jednotlivé odvetvia.

Článok 4 – Rozpočet

V tomto článku sú uvedené orientačné finančné prostriedky pridelené na program.

V článku sa stanovuje pokrytie všetkých potrebných výdavkov vzťahujúcich sa na prípravné, monitorovacie, kontrolné, audítorské, hodnotiace a iné činnosti, na potrebné štúdie, stretnutia odborníkov, inštitucionálne IT nástroje a inú technickú a administratívnu pomoc potrebnú v súvislosti s riadením programu.

Článok 5 – Ďalšie zdroje

Tento článok stanovuje podmienky pre dodatočné finančné príspevky na program.

Článok 6 – Alternatívne, kombinované a kumulatívne financovanie

V tomto článku sa zaisťuje, že na akciu, na ktorú sa poskytol príspevok v rámci programu, možno takisto poskytnúť príspevok z akéhokoľvek iného programu EÚ, ak tieto príspevky nepokrývajú tie isté náklady.

Článok 7 – Tretie krajiny pridružené k programu

V tomto článku sa stanovujú podmienky, za akých sa na programe môžu zúčastňovať tretie krajiny.

Článok 8 – Implementácia a formy financovania z prostriedkov Únie

V tomto článku sa stanovuje spôsob riadenia NPE ako priame riadenie. Je možné využiť všetky formy financovania a finančnej podpory, ktoré sa predpokladajú v nariadení o rozpočtových pravidlách. Podpora finančných nástrojov alebo rozpočtových záruk sa poskytuje prostredníctvom investičného nástroja ECF (Európsky fond pre konkurencieschopnosť) alebo mechanizmu vykonávania programu Globálna Európa.

Článok 9 – Oprávnenosť

V tomto článku sa stanovujú kritériá oprávnenosti osôb a subjektov na získanie pomoci z programu.

Článok 10 – Doplnkové pravidlá udeľovania grantov

V tomto článku sa stanovujú podmienky zníženia, pozastavenia, ukončenia alebo prevodu grantov s cieľom zabezpečiť správne finančné riadenie a zmierniť riziká spojené s výraznými oneskoreniami, ktoré môžu nastať v prípade veľkých infraštruktúrnych projektov. Stanovuje sa v ňom, že granty možno znížiť alebo zrušiť, ak sa akcia, pre ktorú sa grant vytvoril, nezačne implementovať do jedného roka od dátumu začatia uvedeného v dohode o grante alebo ak sa pri preskúmaní pokroku v implementácii akcie zistí, že pri ňom došlo k takému výraznému omeškaniu, že ciele akcie sa pravdepodobne nedosiahnu. V článku sa stanovujú zjednodušenia dohôd o grante týkajúcich sa globálneho projektu.

V tomto článku sa stanovujú aj maximálne miery spolufinancovania vzťahujúce sa na jednotlivé odvetvia.

Článok 11 – Cezhraničné projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov

V tomto článku sú stanovené ciele a podmienky cezhraničných projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Stanovujú sa tu všeobecné kritériá a procedurálne požiadavky na výber týchto projektov a Komisia sa splnomocňuje, aby delegovaným aktom stanovila konkrétne kritériá a podrobnosti postupu pre takéto projekty. V tomto článku sa tiež stanovuje možnosť prevodu finančných prostriedkov do mechanizmu Únie na financovanie energie z obnoviteľných zdrojov zriadeného podľa nariadenia (EÚ) 2018/1999.

Článok 12 – Pracovné programy

V tomto článku sa stanovuje, že program sa bude vykonávať prostredníctvom pracovných programov uvedených v článku 110 nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509.

Článok 13 – Delegované akty

Tento článok umožňuje Komisii prijímať delegované akty týkajúce sa prílohy k tomuto nariadeniu.

Článok 14 – Vykonávanie delegovania právomoci

Tento článok obsahuje štandardné ustanovenia o delegovaní právomocí.

Článok 15 – Postup výboru

Tento článok sa vzťahuje na výbor pre nástroj NPE v zmysle nariadenia (EÚ) č. 182/2011. Vymedzuje sa v ňom, že sa bude uplatňovať konzultačný postup stanovený v článku 4 nariadenia (EÚ) č. 182/2011.

Článok 16 – Zmeny nariadenia (EÚ) 2024/1679

Týmto článkom sa mení článok 48 nariadenia (EÚ) 2024/1679 o usmerneniach Únie pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete. Cieľom je zmeniť právny základ vykonávacieho aktu Komisie o normách pre infraštruktúru s dvojakým použitím, ktorý je v súčasnosti stanovený v nariadení o nástroji NPE [článok 12 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2024/1679)] Pre tento vykonávací akt je nariadenie (EÚ) 2024/1679, ktorým sa stanovujú normy infraštruktúry pre sieť TEN-T, vhodnejším právnym základom než výdavkový program NPE. Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2021/1328 sa však bude naďalej uplatňovať, kým Komisia neprijme nový vykonávací akt v súlade s článkom 48 ods. 3 nariadenia (EÚ) 2024/1679.

Článok 17 – Zrušenie

Týmto článkom sa zrušuje predchádzajúce nariadenie o NPE [nariadenie (EÚ) 2021/1153].

Článok 18 – Prechodné ustanovenia

V tomto článku sa stanovujú prechodné ustanovenia týkajúce sa akcií NPE a technickej a administratívnej pomoci.

Článok 19 – Nadobudnutie účinnosti a uplatňovanie

V tomto článku sa stanovuje, že nariadenie nadobudne účinnosť 1. januára 2028.

Príloha

2025/0221 (COD)

Návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

ktorým sa zriaďuje Nástroj na prepájanie Európy na obdobie 2028 – 2034, mení nariadenie (EÚ) 2024/1679 a zrušuje nariadenie (EÚ) 2021/1153

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 172 prvý odsek a článok 194 ods. 2,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru[1],

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov[2],

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom,

keďže:

(1) Týmto nariadením sa zriaďuje program Nástroj na prepájanie Európy (ďalej len „program“) s cieľom urýchliť investície v oblasti transeurópskych dopravných a energetických sietí a posilniť účinok financovania z verejného a zo súkromného sektora a zároveň zvýšiť právnu istotu a dodržať zásadu technologickej neutrality. Jeho cieľom je tiež uľahčiť cezhraničnú spoluprácu v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, napríklad prostredníctvom podpory cezhraničných projektov. V tejto súvislosti by mal program uľahčiť úplné využitie synergií medzi odvetviami dopravy a energetiky, a zvýšiť tak efektívnosť opatrení Únie a umožniť optimalizáciu nákladov na realizáciu. Týmto nariadením sa stanovuje finančné krytie programu. Na účely tohto nariadenia sa bežné ceny vypočítajú použitím pevného 2 % deflátora.

(2) Efektívna preprava osôb[3] a tovaru je základným pilierom fungovania Únie, ktorý zohráva kľúčovú úlohu pri podpore konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu, zabezpečovaní súdržnosti a dosahovaní cieľov v oblasti klímy a životného prostredia. Možnosť voľného a efektívneho pohybu občanov a tovaru na dobre prepojenom a dokončenom jednotnom trhu zvyšuje prepojenosť, zabezpečuje prístup k pracovným miestam a službám a podporuje miestne hospodárstva a obchod. Dekarbonizovaný a udržateľný dopravný systém je zároveň podmienkou splnenia klimatických cieľov Únie a riešenia strategickej a neudržateľnej závislosti hospodárstva Únie od fosílnych palív. Efektívna a bezpečná nákladná doprava je nevyhnutná na zásobovanie občanov potrebným tovarom, na udržanie chodu nášho hospodárstva a na podporu našej vojenskej bezpečnosti. V Draghiho správe o budúcnosti európskej

[1] *Ú. v. EÚ L…, s.

[2] *Ú. v. EÚ L…, s.

[3] Vrátane osôb so zníženou pohyblivosťou a zdravotným postihnutím.

konkurencieschopnosti[4] sa uznáva význam zvýšenia investícií do dopravnej infraštruktúry a zdôrazňuje sa potreba integrovaného multimodálneho dopravného trhu, ako aj veľký dopyt po dekarbonizácii a čistých riešeniach. Vyzýva sa v nej na posilnenie digitalizácie v Únii v kľúčových hospodárskych odvetviach, akým je napríklad doprava. V správe Lettu o budúcnosti vnútorného trhu sa vyzdvihuje odvetvie dopravy ako kľúčová oblasť, v ktorej je nevyhnutná hlbšia európska integrácia, aby sa plne využil potenciál vnútorného trhu. Zdôrazňuje sa v nej najmä potreba dobudovať sieť TEN-T a vyzdvihujú sa možnosti celoeurópskej vysokorýchlostnej železničnej siete, ktorá by znamenala revolúciu v európskom cestovaní a urýchlila integráciu Únie. Niinistö vo svojej správe o civilnej a vojenskej pripravenosti Európy zdôrazňuje význam dopravných koridorov s dvojakým využitím pre vojenské presuny a dodávateľské reťazce a odolnosť dopravnej infraštruktúry proti zmene klímy, ako aj potrebu bezpečných námorných zásobovacích trás používaných pre vonkajší obchod Únie.

(3) Únia by mala uľahčovať projekty v znevýhodnených, menej prepojených, vo vidieckych, v ostrovných, pobrežných, okrajových, preťažených, najvzdialenejších alebo izolovaných regiónoch, aby sa umožnil prístup k transeurópskym energetickým a dopravným sieťam a zároveň aby to prinieslo výhody celej Únii z hľadiska bezpečnosti, konkurencieschopnosti a sociálnej, hospodárskej a územnej súdržnosti. V nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1679[5] sa identifikuje infraštruktúra transeurópskej dopravnej siete, špecifikujú sa požiadavky, ktoré má spĺňať, a stanovujú sa opatrenia na ich realizáciu. V uvedenom nariadení sa stanovuje dobudovanie základnej siete transeurópskej dopravnej siete do roku 2030 a rozšírenej základnej siete do roku 2040 prostredníctvom vytvorenia novej infraštruktúry, ako aj výraznej modernizácie a obnovy existujúcej infraštruktúry. Výsledkom bude vysokovýkonná sieť pre osobnú a nákladnú dopravu.

(4) V záujme dosiahnutia cieľov stanovených v nariadení (EÚ) 2024/1679 je potrebné finančne podporovať rozvoj cezhraničnej dopravy vrátane prístavov a ich prepojení s vnútrozemím, ako aj zavádzanie alternatívnych palív a odstraňovanie chýbajúcich spojení a v prípade potreby zabezpečiť, aby boli opatrenia podporované programom v súlade s pracovnými plánmi koridorov vypracovanými v súlade s článkom 54 nariadenia (EÚ) 2024/1679 a s celkovým rozvojom siete z hľadiska výkonnosti a interoperability.

(5) V spoločnej bielej knihe o európskej obrannej pripravenosti 2030[6] sa vojenská mobilita uznáva za základný faktor umožňujúci európsku bezpečnosť a obranu a zdôrazňuje sa pridaná hodnota Únie pri podpore infraštruktúry s dvojakým použitím pre mobilitu. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1153[7] po prvý raz obsahovalo vyhradený finančný balík na rozvoj dopravnej infraštruktúry s dvojakým využitím pre civilnú obranu. Je nevyhnutné, aby dopravná infraštruktúra Únie umožňovala rýchly a efektívny presun vojenského personálu, materiálu a vybavenia po

---

4 Mario Draghi, *A competitiveness strategy for Europe* (Stratégia konkurencieschopnosti pre Európu), september 2024, https://commission.europa.eu/topics/eu-competitiveness/draghi-report_en.

5 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1679 z 13. júna 2024 o usmerneniach Únie pre rozvoj transeurópskej dopravnej siete, o zmene nariadenia (EÚ) 2021/1153 a nariadenia (EÚ) č. 913/2010 a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 1315/2013 (Ú. v. EÚ L, 2024/1679, 28.6.2024).

6 Spoločná biela kniha o európskej obrannej pripravenosti 2030 [JOIN(2025) 120 final, 19.3.2025].

7 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1153 zo 7. júla 2021, ktorým sa zriaďuje Nástroj na prepájanie Európy a zrušujú nariadenia (EÚ) č. 1316/2013 a (EÚ) č. 283/2014 (Ú. v. EÚ L 249, 14.7.2021, s. 38, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1153/oj).

zemi, vo vzduchu a po vode. Preto by sa mala modernizovať infraštruktúra všetkých druhov dopravy, aby spĺňala vojenské požiadavky. Program by sa mal usilovať o komplementárnosť s osobitnými činnosťami podporovanými v rámci Európskeho fondu pre konkurencieschopnosť (aj so zreteľom na dôležité projekty spoločného európskeho záujmu), a to najmä s cieľom posilniť prístup členských štátov k spôsobilostiam vojenskej mobility a ich dostupnosť a podporiť rozvoj digitálnych riešení na uľahčenie vojenskej mobility, ako aj opatrenia podporované v rámci plánov národného a regionálneho partnerstva.

(6) V oblasti vojenskej mobility je cieľom programu prispieť k umožneniu rýchlej a rozsiahlej prepravy vojenského vybavenia a personálu v rámci EÚ s prihliadnutím na vojenské odborné znalosti na úrovni EÚ. Program by mal byť v súlade s úsilím EÚ o zvýšenie obrannej pripravenosti EÚ, ako sa uvádza v spoločnej bielej knihe o európskej obrannej pripravenosti 2030.

(7) Únia vyvinula vlastné vesmírne systémy pre určovanie polohy, navigáciu a určovanie času (PNT) (Galileo, EGNOS a LEO PNT), program pozorovania a monitorovania Zeme (Copernicus, EOGS) a bezpečnú konektivitu (GOVSATCOM a IRIS^2). Všetky ponúkajú moderné služby, ktoré prinášajú dôležité ekonomické výhody verejným a súkromným používateľom. Každá dopravná alebo energetická infraštruktúra financovaná z nástroja NPE, ktorá využíva technológiu PNT alebo služby pozorovania Zeme, by preto mala byť s týmito systémami technicky kompatibilná. Na zabezpečenie takejto kompatibility môže pracovný program v relevantných prípadoch zabezpečiť, aby akcie podporované z nástroja NPE, ktoré zahŕňajú technológiu PNT, technológie konektivity alebo pozorovania, boli technicky kompatibilné s vesmírnymi systémami EÚ.

(8) V stratégii PROTECT EU sa zdôrazňuje, že bezpečnosť je základom, na ktorom sú postavené všetky naše slobody, a vychádza sa z toho, že bezpečnosť musí byť súčasťou všetkých politík EÚ.

(9) Rozšírenie a modernizácia energetickej infraštruktúry je nevyhnutnou podmienkou skutočnej energetickej únie, ktorá je úplná a vzájomne prepojená a zabezpečuje energetickú bezpečnosť a nezávislosť Únie, cenovú dostupnosť energie, konkurencieschopnosť priemyslu a zároveň plní ciele Únie v oblasti klímy a energetiky do roku 2030 a dosiahnutie klimatickej neutrality do roku 2050. Energetické siete sú potrebné na zavádzanie ďalšej výroby energie z obnoviteľných zdrojov vrátane výroby energie na mori, na podporu dekarbonizácie a elektrifikácie priemyslu a na zabezpečenie dobre fungujúceho a konkurencieschopného vnútorného trhu s energiou, ktorý poskytuje bezpečné a cenovo dostupné dodávky energie. V Draghiho správe sa tiež uznáva význam zvýšenia investícií do energetickej infraštruktúry. V Draghiho správe sa poukazuje najmä na investície do energetických sietí a potrebu rýchleho rozšírenia cezhraničnej energetickej infraštruktúry s cieľom zabezpečiť integráciu energie z obnoviteľných zdrojov do európskeho systému a dekarbonizáciu európskeho priemyslu. V Dohode o čistom priemysle[8] a v Akčnom pláne pre cenovo dostupnú energiu[9] Komisia zdôraznila kľúčovú úlohu dobudovania energetickej únie prostredníctvom investícií do energetickej infraštruktúry a cezhraničných sietí pre zabezpečenie konkurencieschopnosti európskeho priemyslu a prosperity ľudí, ako aj cenovej dostupnosti a bezpečnosti dodávok energie. V Akčnom

[8] COM/2025/85 final.
[9] COM/2025/79 final.

pláne pre cenovo dostupnú energiu sa uvádza, že z prechodu na čistú energiu by mal mať prospech každý človek, komunita a podnik. Podľa monitorovacej správy o elektrickej infraštruktúre[10] Agentúry pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky budú potreby cezhraničnej kapacity do roku 2030 predstavovať 66 GW, z čoho 32 GW v súčasnosti nie je pokrytých. Podpora cezhraničných projektov v rámci programu bude zohrávať dôležitú úlohu pri riešení tohto nedostatku.

(10) Osobitná pozornosť by sa mala venovať cezhraničným energetickým prepojeniam vrátane komplexných projektov, ako sú hybridné prepojenia, vrátane tých, ktoré sú potrebné na dosiahnutie cieľa 15 % prepojenia elektrických sietí do roku 2030 stanoveného v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999[11].

(11) V nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/869[12] sa stanovujú usmernenia pre včasný rozvoj a interoperabilitu transeurópskej energetickej infraštruktúry. Stanovuje sa v ňom identifikácia projektov spoločného záujmu a projektov vo vzájomnom záujme a určujú sa podmienky oprávnenosti týchto projektov na finančnú pomoc Únie. Projekty spoločného záujmu a projekty vo vzájomnom záujme však vzhľadom na svoj cezhraničný charakter nielenže vytvárajú významné pozitívne externality a podporujú solidaritu, ale pre realizátorov projektov znamenajú aj špecifické výzvy, a to z dôvodu ich multijurisdikčnej povahy, koordinačných problémov a často asymetrického rozdelenia nákladov a prínosov. Preto si vyžadujú podporu na úrovni Únie.

(12) V oblasti energetiky je cieľom programu prispieť k vývoju projektov spoločného záujmu a projektov vo vzájomnom záujme s cieľom podporiť integráciu trhu s energiou a cezhraničnú interoperabilitu energetických sietí. Okrem toho je cieľom programu uľahčiť dekarbonizáciu, podporiť energetickú efektívnosť a zabezpečiť bezpečnosť dodávok a uľahčiť cezhraničnú spoluprácu v oblasti energetiky vrátane výroby energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj skladovacích zariadení, ktoré nespĺňajú kritériá oprávnenosti podľa nariadenia (EÚ) 2022/869. Mali by sa pritom zohľadniť záujmy všetkých zainteresovaných strán, ktoré by mohli byť dotknuté.

(13) Cezhraničná spolupráca medzi členskými štátmi alebo medzi členskými štátmi a tretími krajinami v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov je kľúčom k dosiahnutiu cieľov Únie v oblasti dekarbonizácie, konkurencieschopnosti, dobudovania vnútorného trhu s energiou a bezpečnosti dodávok nákladovo efektívnym a udržateľným spôsobom. Cieľom programu je riešiť riziko, že cezhraničná spolupráca zostane bez finančnej pomoci Únie na nedostatočnej úrovni.

---

10 ACER: *Electricity infrastructure development to support a competitive and sustainable energy system* (Rozvoj elektrickej infraštruktúry na podporu konkurencieschopného a udržateľného energetického systému), monitorovacia správa z roku 2024, https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Publications/ACER_2024_Monitoring_Electricity_Infrastructure.pdf.

11 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj).

12 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/869 z 30. mája 2022 o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 715/2009, (EÚ) 2019/942 a (EÚ) 2019/943 a smernice 2009/73/ES a (EÚ) 2019/944 a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 347/2013 (Ú. v. EÚ L 152, 3.6.2022, s. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/869/oj).

(14) Cezhraničné projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov by mali v porovnaní s podobným projektom, ktorý jeden zo zúčastnených členských štátov alebo tretí štát realizuje sám, priniesť úspory nákladov na zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov v celej Únii alebo iné prínosy pre systémovú integráciu, bezpečnosť dodávok, konkurencieschopnosť alebo inovácie. Pri výbere projektov by Komisia mala zvážiť najmä ich prínos k ďalšej integrácii vnútorného trhu Únie s energiou a podľa možnosti sa snažiť zohľadniť geografickú rovnováhu. V prípade grantov na práce by mal žiadateľ preukázať potrebu prekonať zlyhania trhu alebo finančné prekážky, ako sú nedostatočná komerčná životaschopnosť, vysoké počiatočné náklady alebo nedostatok trhového financovania.

(15) Program by mal umožniť prevod finančných prostriedkov do mechanizmu Únie pre energiu z obnoviteľných zdrojov zriadeného článkom 33 nariadenia (EÚ) 2018/1999[13], aby sa zabezpečil príspevok k podpornému rámcu stanovenému v článku 3 ods. 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001[14]. Tento prevod sa môže týkať aj projektov, ktoré patria do vymedzenia cezhraničných projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Komisia by sa mala v relevantných prípadoch snažiť uprednostniť takúto finančnú podporu pre projekty, ktoré posilňujú ďalšiu integráciu vnútorného trhu Únie s energiou vrátane cezhraničných projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov.

(16) Mali by sa zabezpečiť synergie medzi rozvojom transeurópskych sietí v oblasti dopravy a energetiky a cezhraničnými projektmi v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov so silným cezhraničným vplyvom podporovanými z nástroja NPE a projektmi v oblasti dopravy a energetiky v rámci plánov národných a regionálnych partnerstiev, rámcového programu pre výskum a inovácie a Európskeho fondu pre konkurencieschopnosť. Synergie by mohli znamenať aj podporu dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu zameraných na cezhraničnú infraštruktúru v odvetví dopravy a energetiky.

(17) Program by sa mal tiež usilovať o súdržnosť s akciami financovanými v rámci programu Globálna Európa. Je dôležité, aby transeurópske dopravné a energetické siete boli dobre prepojené s tretími krajinami. V príslušných politických rámcoch sa určujú projekty spoločného záujmu členských štátov a tretích krajín alebo projekty vo vzájomnom záujme, ktoré sú prioritou pre dopravné a energetické prepojenia z týchto tretích krajín a do nich. V prípade týchto projektov by mala byť podpora poskytovaná v rámci programu úzko koordinovaná s podporou poskytovanou v rámci programu Globálna Európa. V oblasti dopravy by sa mali uprednostniť cezhraničné úseky uvedené v prílohe k tomuto nariadeniu.

(18) V rýchlo sa meniacom hospodárskom, sociálnom a geopolitickom prostredí ukázali nedávne skúsenosti potrebu pružnejšieho viacročného finančného rámca a programov Únie. Na tento účel a v súlade s cieľmi Nástroja na prepájanie Európy by sa pri

---

[13] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 (Text s významom pre EHP).

[14] Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 82, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/2001/oj).

financovaní mali náležite zohľadniť vyvíjajúce sa politické potreby a priority Únie, ako sa uvádza v príslušných dokumentoch uverejnených Komisiou, v záveroch Rady a uzneseniach Európskeho parlamentu, pričom by sa mala zabezpečiť dostatočná predvídateľnosť plnenia rozpočtu.

(19) S cieľom zabezpečiť konzistentnosť by sa rozpočtová záruka a finančné nástroje v rámci programu vrátane prípadov, keď sa kombinujú s inými formami nenávratnej podpory v rámci operácií kombinovaného financovania, mali vykonávať v súlade s uplatniteľnými pravidlami nástroja ECF InvestEU a mechanizmov vykonávania programu Globálna Európa prostredníctvom dohôd uzavretých pre tento druh podpory v rámci nástroja ECF InvestEU a mechanizmov vykonávania programu Globálna Európa.

(20) Ak sa má podpora Únie v rámci programu poskytovať vo forme rozpočtovej záruky alebo finančného nástroja vrátane prípadov, keď sa kombinuje s nenávratnou podporou v rámci operácie kombinovaného financovania, je potrebné, aby sa takáto podpora poskytovala výlučne prostredníctvom nástroja ECF InvestEU a mechanizmov vykonávania programu Globálna Európa v súlade s uplatniteľnými pravidlami nástroja ECF InvestEU a mechanizmov vykonávania programu Globálna Európa. V prípade nástroja ECF InvestEU, ktorým sa plnia ciele tohto programu, by mala byť všetkým členským štátom na ich žiadosť k dispozícii podpora vo forme konzultácií. Takáto podpora by mohla zahŕňať budovanie kapacít, podporu identifikácie, prípravy a realizácie projektov, ako aj poradenstvo v oblasti finančných nástrojov a investičných platforiem.

(21) Program by mal optimalizovať využívanie dostupných finančných prostriedkov prostredníctvom dôkladného monitorovania poskytnutých finančných prostriedkov a prípadného uplatňovania zníženia alebo ukončenia grantov. To by malo umožniť prerozdelenie rozpočtu určeného na akciu, ktorý počas určeného časového rámca zostal nevyužitý, na iné akcie patriace do rozsahu pôsobnosti tohto programu.

(22) Vzhľadom na rozsah potrebných prác sa môže stať, že pri realizácii cezhraničného úseku sa súbežne vykonáva niekoľko činností, ktoré sú podporované prostredníctvom rôznych dohôd o grante, ale prispievajú k rovnakému cieľu, ktorý sa nazýva „globálny projekt“. S cieľom prispieť k efektívnejšiemu využívaniu zdrojov Únie a zabezpečiť, aby sa dôležité ciele v oblasti infraštruktúry mohli dosiahnuť v plnom rozsahu, by mal program umožniť presmerovanie dostupných finančných prostriedkov v rámci rovnakého globálneho projektu. Bez toho, aby bolo dotknuté použitie súťažných postupov v súlade s článkom 192 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2024/2509[15] a okrem ustanovení článku 198 uvedeného nariadenia, by malo byť možné udeliť takéto presmerovanie finančných prostriedkov prostredníctvom zmien pôvodných akcií za podmienok stanovených v pracovnom programe vrátane maximálneho príspevku Únie.

(23) Na tento program sa vzťahuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2024/2509. Stanovujú sa v ňom pravidlá zostavovania a plnenia všeobecného rozpočtu Únie vrátane pravidiel, ktoré sa týkajú grantov, cien, nefinančných donácií, verejného obstarávania, nepriameho riadenia, finančnej pomoci, finančných nástrojov a rozpočtových záruk.

[15] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2024/2509 z 23. septembra 2024 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie (Ú. v. EÚ L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

(24) V súlade s nariadením (EÚ, Euratom) 2024/2509 sú pracovné programy a dokumenty k výzvam vhodným miestom na stanovenie podrobnejších technických údajov o plnení rozpočtu v rámci celého súboru politík podporovaných programom vrátane osobitných kritérií oprávnenosti a kritérií na udelenie grantu v závislosti od nástroja plnenia rozpočtu, či už ide o grant alebo verejné obstarávanie, a od konkrétnych cieľov politiky, ktoré sa sledujú. V súlade s článkom 136 nariadenia o rozpočtových pravidlách by sa na vysokorizikových dodávateľov mali z bezpečnostných dôvodov vzťahovať obmedzenia oprávnenosti.

(25) Podpora poskytovaná v rámci programu by mala stimulovať investície prostredníctvom riešenia zlyhaní trhu alebo suboptimálnych investičných situácií, a to primeraným spôsobom, pričom by sa malo predchádzať duplicite alebo vytláčaniu, a prostredníctvom stimulovania súkromného financovania a mala by mať jasnú pridanú hodnotu Únie. Bez toho, aby bolo dotknuté uplatňovanie článkov 107 a 108 ZFEÚ na vnútroštátne zdroje, sa týmto prístupom zabezpečí súlad medzi akciami v rámci programu a pravidlami štátnej pomoci, čím sa zabráni neprimeranému narušeniu hospodárskej súťaže na vnútornom trhu. Okrem toho sa opatrenia nástroja NPE a únie úspor a investícií[16] môžu navzájom podporovať, keďže verejné financovanie môže byť účinné pri znižovaní rizika veľkých infraštruktúrnych projektov a priťahovaní súkromných investícií do EÚ, čo vytvára významný pákový efekt. Rastúca dostupnosť efektívnych nástrojov kolektívneho investovania, ako sú európske dlhodobé investičné fondy (ELTIF), môže zároveň účinne vyvolať dlhodobé investície inštitucionálnych a iných súkromných investorov do projektov infraštruktúry, čím sa doplní a zvýši objem finančných prostriedkov dostupných z nástroja NPE.

(26) S cieľom zabezpečiť jednotné podmienky vykonávania programu prostredníctvom pracovných programov by sa mala Komisia poveriť vykonávacími právomocami. Uvedené právomoci by sa mali vykonávať v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie[17].

(27) V súlade s nariadením (EÚ, Euratom) 2024/2509, nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013[18], nariadeniami Rady (ES, Euratom) č. 2988/95[19], (ES, Euratom) č. 2185/96[20] a (EÚ) 2017/1939[21] majú byť finančné záujmy Únie

---

16 COM/2025/124 final.

17 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 182/2011 zo 16. februára 2011, ktorým sa ustanovujú pravidlá a všeobecné zásady mechanizmu, na základe ktorého členské štáty kontrolujú vykonávanie vykonávacích právomocí Komisie (Ú. v. EÚ L 55, 28.2.2011, s. 13 – 18).

18 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 883/2013 z 11. septembra 2013 o vyšetrovaniach vykonávaných Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF), ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999 a nariadenie Rady (Euratom) č. 1074/1999 (Ú. v. EÚ L 248, 18.9.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj).

19 Nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, 23.12.1995, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj).

20 Nariadenie Rady (Euratom, ES) č. 2185/96 z 11. novembra 1996 o kontrolách a inšpekciách na mieste, vykonávaných Komisiou s cieľom ochrany finančných záujmov Európskych spoločenstiev pred spreneverou a inými podvodmi (Ú. v. ES L 292, 15.11.1996, s. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj).

21 Nariadenie Rady (EÚ) 2017/1939 z 12. októbra 2017, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely zriadenia Európskej prokuratúry (Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2017, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj).

chránené primeranými opatreniami vrátane prevencie, zisťovania, nápravy a vyšetrovania nezrovnalostí a podvodov, vymáhania stratených, neoprávnene vyplatených alebo nesprávne použitých finančných prostriedkov a vo vhodných prípadoch ukladania administratívnych sankcií. Konkrétne môže Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) vykonávať v súlade s nariadením (EÚ, Euratom) č. 883/2013 a nariadením (Euratom, ES) č. 2185/96 vyšetrovania vrátane kontrol a inšpekcií na mieste s cieľom zistiť, či nedošlo k podvodu, korupcii alebo akémukoľvek inému protiprávnemu konaniu poškodzujúcemu finančné záujmy Únie. Európska prokuratúra môže v súlade s nariadením (EÚ) 2017/1939 vyšetrovať a stíhať podvody a iné protiprávne konania poškodzujúce finančné záujmy Únie, ako sa stanovuje v smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371[22]. V súlade s nariadením (EÚ, Euratom) 2024/2509 majú všetky osoby alebo subjekty, ktoré prijímajú finančné prostriedky Únie, v plnej miere spolupracovať pri ochrane finančných záujmov Únie, udeliť Komisii, úradu OLAF, Európskej prokuratúre a Európskemu dvoru audítorov nevyhnutné práva a prístup a zabezpečiť, aby rovnocenné práva udelili všetky tretie strany zúčastňujúce sa na implementácii finančných prostriedkov Únie. Tretie krajiny pridružené k programu udelia potrebné práva a prístup zodpovednému povoľujúcemu úradníkovi, úradu OLAF a Dvoru audítorov na riadne vykonávanie ich príslušných právomocí.

(28) Program sa má vykonávať v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) [XXX]* [nariadenie o výkonnosti], ktorým sa stanovujú pravidlá rámca sledovania výdavkov a výkonnostný rámec v súvislosti s rozpočtom vrátane pravidiel na zabezpečenie jednotného uplatňovania zásady „výrazne nenarušiť“ uvedenej v článku 33 ods. 2 písm. d) nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509 a zásady rodovej rovnosti uvedenej v článku 33 ods. 2 písm. f) nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509, pravidiel monitorovania a vykazovania výkonnosti programov a činností Únie, pravidiel zriadenia portálu financovania z prostriedkov Únie, pravidiel hodnotenia programov, ako aj iných horizontálnych ustanovení uplatniteľných na všetky programy Únie, ako sú ustanovenia o informáciách, komunikácii a zviditeľnení.

(29) Podľa článku 85 ods. 1 rozhodnutia Rady (EÚ) 2021/1764[23] osoby a subjekty usadené v zámorských krajinách a na zámorských územiach (ZKÚ) sú oprávnené získať financovanie v súlade s pravidlami a cieľmi programu a prípadnými dohodami uplatniteľnými na členský štát, s ktorým sú zámorská krajina alebo územie spojené.

(30) V rámci programu by sa mali rešpektovať práva osôb so zdravotným postihnutím, a najmä im zabezpečiť prístupnosť, a to predovšetkým v odvetví dopravy.

(31) Program by mal byť otvorený spolupráci s tretími krajinami, ak je to v záujme Únie. V tomto rozsahu môže Únia úplne alebo čiastočne pridružovať tretie krajiny k činnostiam, ktoré sú súčasťou programu. Pridruženie by malo podliehať spravodlivej rovnováhe príspevkov a výhod tretej krajiny a malo by zabezpečiť ochranu finančných a bezpečnostných záujmov Únie.

---

22 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 198, 28.7.2017, s. 29).

23 Rozhodnutie Rady (EÚ) 2021/1764 z 5. októbra 2021 o pridružení zámorských krajín a území k Európskej únii vrátane vzťahov medzi Európskou úniou na jednej strane a Grónskom a Dánskym kráľovstvom na strane druhej (rozhodnutie o pridružení zámoria vrátane Grónska) (Ú. v. EÚ L 355, 7.10.2021, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1764/oj).

(32) S cieľom náležite zohľadniť rozvoj transeurópskej siete by sa mala na Komisiu delegovať právomoc prijímať akty v súlade s článkom 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, pokiaľ ide o zmeny indikatívneho zoznamu projektov spoločného záujmu v prílohe k tomuto nariadeniu. Je osobitne dôležité, aby Komisia počas prípravných prác uskutočnila príslušné konzultácie, a to aj na úrovni expertov, a aby tieto konzultácie vykonávala v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva[24]. Predovšetkým, v záujme rovnakého zastúpenia pri príprave delegovaných aktov, sa všetky dokumenty doručujú Európskemu parlamentu a Rade v rovnakom čase ako expertom z členských štátov, a experti Európskeho parlamentu a Rady majú systematický prístup na zasadnutia skupín expertov Komisie, ktoré sa zaoberajú prípravou delegovaných aktov.

(33) V článku 12 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/1153 sa Komisia splnomocňuje na prijatie vykonávacích aktov, ktorými sa spresnia požiadavky na infraštruktúru uplatniteľné na určité kategórie činností v oblasti infraštruktúry s dvojakým použitím. Na tomto základe bolo prijaté vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2021/1328[25]. V nadväznosti na revíziu právneho rámca prijatím nariadenia (EÚ) 2024/1679 a s cieľom zabezpečiť možnosť ďalšej aktualizácie požiadaviek na infraštruktúru nezávisle od obmedzeného trvania tohto nariadenia by sa malo stanoviť splnomocnenie na prijímanie vykonávacích aktov, ktorými sa špecifikujú požiadavky na infraštruktúru uplatniteľné na určité kategórie činností v oblasti infraštruktúry s dvojakým použitím. Nariadenie (EÚ) 2024/1679 by sa preto malo zodpovedajúcim spôsobom zmeniť tak, aby sa Komisia splnomocnila na prijímanie vykonávacích aktov na tento účel.

(34) Nariadenie (EÚ) 2021/1153 by sa malo zrušiť s účinnosťou od 1. januára 2028,

PRIJALI TOTO NARIADENIE:

Článok 1

Predmet úpravy

Týmto nariadením sa ustanovuje Nástroj na prepájanie Európy (ďalej len „program“) a stanovujú sa ciele programu, jeho rozpočet na obdobie 2028 – 2034, formy financovania z prostriedkov Únie a pravidlá poskytovania takéhoto financovania.

Článok 2

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto nariadenia sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

1. „akcia“ je akákoľvek činnosť, ktorá bola určená ako finančne a technicky nezávislá, je časovo ohraničená a je potrebná na realizáciu projektu;

---

[24] Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2016/512/oj.

[25] Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2021/1328 z 10. augusta 2021, ktorým sa špecifikujú požiadavky na infraštruktúru uplatniteľné na niektoré kategórie opatrení v oblasti infraštruktúry s dvojakým použitím podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1153 (Ú. v. EÚ L 288, 11.8.2021, s. 37, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2021/1328/oj).

2. „transeurópska dopravná sieť“ je transeurópska dopravná sieť uvedená v nariadení (EÚ) 2024/1679;

3. „projekt spoločného záujmu“ je projekt spoločného záujmu v zmysle článku 3 bodu 1 nariadenia (EÚ) 2024/1679 alebo článku 2 bodu 5 nariadenia (EÚ) 2022/869;

4. „udržateľná transeurópska dopravná sieť“ je transeurópska dopravná sieť, ktorá spĺňa požiadavky stanovené v článkoch 5 a 45 nariadenia (EÚ) 2024/1679;

5. „inteligentná transeurópska dopravná sieť“ je transeurópska dopravná sieť, ktorá spĺňa požiadavky stanovené v článkoch 43 a 45 nariadenia (EÚ) 2024/1679;

6. „odolná transeurópska dopravná sieť“ je transeurópska dopravná sieť, ktorá spĺňa požiadavky stanovené v článku 46 nariadenia (EÚ) 2024/1679;

7. „vojenská mobilita“ je schopnosť Európskej únie a jej členských štátov rýchlo a efektívne prepraviť, presunúť a rozmiestniť vojenský personál, vybavenie a zásoby v rámci hraníc členských štátov aj cez ich hranice, čím sa zabezpečí včasná a efektívna reakcia ozbrojených síl členských štátov;

8. „štúdie“ sú činnosti potrebné na prípravu realizácie projektu, ako sú prípravné štúdie, mapovacie štúdie, štúdie uskutočniteľnosti, hodnotiace, skúšobné a validačné štúdie vrátane štúdií vo forme softvéru a všetky ostatné podporné technické opatrenia vrátane predbežných činností zameraných na vymedzenie a prípravu projektu a rozhodnutie o jeho financovaní, akými sú prieskum dotknutých lokalít a príprava finančného balíka;

9. „práce“ sú nákup, dodávka a nasadenie komponentov, systémov a služieb vrátane softvéru, realizácia developerských, stavebných a montážnych činností spojených s projektom, preberanie zariadení a spustenie projektu;

10. „projekt vo vzájomnom záujme“ je projekt vo vzájomnom záujme v zmysle článku 2 bodu 6 nariadenia (EÚ) 2022/869;

11. „cezhraničný projekt v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov“ je buď

    a) projekt výroby energie z obnoviteľných zdrojov, ktorý je uvedený v dohode o spolupráci v zmysle článkov 8, 9, 11 alebo 13 smernice (EÚ) 2018/2001, alebo

    b) projekt úložiska vrátane spoločného uskladňovania energie v zmysle článku 2 bodu 44d smernice (EÚ) 2018/2001, ktorý prispieva k začleneniu energie z obnoviteľných zdrojov do energetického systému Únie, okrem zariadení na uskladňovanie energie v zmysle bodu 1 písm. c) prílohy II k nariadeniu (EÚ) 2022/869, a ktorý je súčasťou podobnej dohody medzi dvoma alebo viacerými členskými štátmi alebo medzi jedným alebo viacerými členskými štátmi a jednou alebo viacerými tretími krajinami.

Článok 3

Ciele programu

1. Všeobecnými cieľmi programu je budovať, rozvíjať, zabezpečiť, modernizovať a dokončiť transeurópske siete v odvetviach dopravy a energetiky so zámerom podporiť fungujúci jednotný trh a súdržnosť; uľahčiť vojenskú mobilitu v rámci transeurópskych dopravných sietí; uľahčiť cezhraničnú spoluprácu v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a uľahčiť synergie medzi odvetviami dopravy a energetiky.

2. Program má tieto špecifické ciele:

a) v odvetví dopravy:

i) prispievať k rozvoju projektov spoločného záujmu týkajúcich sa prepojených, interoperabilných, dekarbonizovaných, inteligentných, bezpečných, udržateľných, odolných, zabezpečených a multimodálnych dopravných sietí v súlade s nariadením (EÚ) 2024/1679, a to najmä prostredníctvom:

1. akcií súvisiacich s projektmi spoločného záujmu s cezhraničným rozmerom, ktorými sa vykonáva transeurópska dopravná sieť, vrátane akcií na úsekoch uvedených v orientačnom zozname v prílohe k tomuto nariadeniu;

2. akcií súvisiacich s projektmi spoločného záujmu s rozmerom Únie, ktoré súvisia s dokončením inteligentnej, odolnej, dekarbonizovanej a udržateľnej transeurópskej dopravnej siete;

3. akcií súvisiacich s projektmi spoločného záujmu s cezhraničným rozmerom s tretími krajinami, ktorými sa vykonáva transeurópska dopravná sieť, v súlade s článkom 9 nariadenia (EÚ) 2024/1679;

ii) prispôsobiť časti transeurópskej dopravnej siete dvojakému využívaniu dopravnej infraštruktúry s cieľom zlepšiť civilnú aj vojenskú mobilitu so zameraním na štyri prioritné koridory vojenskej mobility EÚ určené členskými štátmi v prílohe II k vojenským požiadavkám na vojenskú mobilitu v rámci Únie i mimo nej, ktoré Rada prijala 18. marca 2025 s referenčným číslom ST 6728/25 ADD1;

b) v odvetví energetiky:

i) prispievať k rozvoju projektov spoločného záujmu a projektov vo vzájomnom záujme v zmysle článku 18 nariadenia (EÚ) 2022/869 s cieľom podporiť dobudovanie energetickej únie, integráciu efektívneho a konkurencieschopného vnútorného trhu s energiou a interoperabilitu sietí naprieč hranicami a odvetviami, uľahčiť dekarbonizáciu hospodárstva, podporiť energetickú efektívnosť a zaistiť odolnosť a bezpečnosť dodávok;

ii) uľahčiť cezhraničnú spoluprácu v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov prostredníctvom podpory cezhraničných projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov alebo prostredníctvom súťažných ponukových konaní na nové projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov v rámci mechanizmu Únie na financovanie energie z obnoviteľných zdrojov zriadeného článkom 33 nariadenia (EÚ) 2018/1999, ak sú splnené podmienky uvedené v článku 11 ods. 5 tohto nariadenia, v záujme dosiahnutia cieľov Únie, pokiaľ ide o dekarbonizáciu, konkurencieschopnosť, dokončenie vnútorného trhu s energiou, odolnosť a bezpečnosť dodávok energie nákladovo efektívnym spôsobom.

Článok 4

Rozpočet

1. Orientačné finančné krytie na vykonávanie programu na obdobie 2028 – 2034 sa stanovuje na 81 428 000 000 EUR v bežných cenách.

2. Suma uvedená v odseku 1 sa orientačne rozdelí takto:

   a) 51 515 000 000 EUR na špecifické ciele v oblasti dopravy a vojenskej mobility uvedené v článku 3 ods. 2 písm. a);

   b) 29 912 000 000 EUR na špecifické ciele v oblasti energetiky uvedené v článku 3 ods. 2 písm. b).

3. Rozpočtové záväzky, ktoré sa vzťahujú na činnosti trvajúce viac ako jeden rozpočtový rok, sa môžu rozdeliť na ročné čiastkové platby počas viacerých rokov.]

4. Na pokrytie potrebných výdavkov a na riadenie akcií neukončených do konca programu možno rozpočtové prostriedky zahrnúť do rozpočtu Únie aj po roku 2034.

5. Finančné krytie uvedené v odseku 1 tohto článku a sumy dodatočných zdrojov uvedené v článku 5 sa môžu použiť aj na technickú a administratívnu pomoc pri vykonávaní programu a usmernení špecifických pre jednotlivé sektory v nariadení (EÚ) 2024/1679 alebo nariadení (EÚ) 2022/869, ako sú prípravné, monitorovacie, kontrolné, audítorské a hodnotiace činnosti, systémy a platformy informačných technológií na úrovni inštitúcií, informačné a komunikačné činnosti vrátane inštitucionálnej komunikácie o politických prioritách Únie, ako aj na všetku ostatnú technickú a administratívnu pomoc alebo výdavky na zamestnancov, ktoré vzniknú Komisii pri riadení programu.

Článok 5

Ďalšie zdroje

1. Bez toho, aby boli dotknuté články 107 a 108 ZFEÚ, dodatočné finančné alebo nefinančné príspevky na program môžu poskytovať členské štáty, inštitúcie, orgány a agentúry Únie, tretie krajiny, medzinárodné organizácie, medzinárodné finančné inštitúcie alebo iné tretie strany. Dodatočné finančné príspevky predstavujú vonkajšie pripísané príjmy v zmysle článku 21 ods. 2 písm. a), d) alebo e) alebo článku 21 ods. 5 nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509.

2. Na žiadosť členských štátov sa na program môžu sprístupniť zdroje, ktoré im boli pridelené v rámci zdieľaného riadenia. Komisia uvedené zdroje implementuje priamo alebo nepriamo v súlade s článkom 62 ods. 1 písm. a) alebo c) nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509. Dopĺňajú sumu uvedenú v článku 4 ods. 1 tohto nariadenia. Uvedené zdroje sa použijú v prospech dotknutého členského štátu. Ak Komisia v rámci priameho alebo nepriameho riadenia neprijme právny záväzok týkajúci sa dodatočných súm takto sprístupnených na program, zodpovedajúce neviazané sumy sa môžu na žiadosť dotknutého členského štátu previesť späť na jeden alebo viacero príslušných zdrojových programov alebo ich nástupcov.

Článok 6

Alternatívne, kombinované a kumulatívne financovanie

1. Program sa vykonáva v koordinácii s inými programami Únie. V rámci programu možno poskytnúť príspevok aj na akciu, na ktorú sa poskytol príspevok Únie z iného programu. Na zodpovedajúci príspevok sa uplatňujú pravidlá príslušného programu Únie alebo sa na všetky príspevky v rámci programu môže uplatňovať jednotný súbor pravidiel a môže sa prijať jediný právny záväzok. Ak sa príspevky Únie zakladajú na oprávnených nákladoch, kumulatívna podpora z rozpočtu Únie nepresiahne celkové oprávnené náklady na akciu a môže sa vypočítať na pomernom základe v súlade s dokumentmi, v ktorých sa stanovujú podmienky podpory.

2. Postupy udeľovania v rámci programu sa môžu v rámci priameho alebo nepriameho riadenia vykonávať spoločne s členskými štátmi, inštitúciami, orgánmi a agentúrami Únie, tretími krajinami, medzinárodnými organizáciami, medzinárodnými finančnými inštitúciami alebo inými tretími stranami („partneri v spoločnom postupe udeľovania“) za predpokladu, že je zabezpečená ochrana finančných záujmov Únie. Takéto postupy podliehajú jedinému súboru pravidiel a vedú k uzavretiu jediného právneho záväzku. Na tento účel môžu partneri v spoločnom postupe udeľovania sprístupniť na program zdroje v súlade s článkom [5] tohto nariadenia alebo môžu byť v príslušných prípadoch v súlade s článkom 62 ods. 1 písm. c) nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509 poverení vykonávaním postupu udeľovania. V spoločných postupoch udeľovania môžu byť aj zástupcovia partnerov spoločného postupu udeľovania členmi komisie pre vyhodnotenie uvedenej v článku 153 ods. 3 nariadenia (EÚ, EURATOM) 2024/2509.

Článok 7

Tretie krajiny pridružené k programu

1. Na programe sa môžu v súlade s cieľmi stanovenými v článku 3 a v súlade s príslušnými medzinárodnými dohodami alebo akýmikoľvek rozhodnutiami, ktoré boli prijaté v rámci týchto dohôd a ktoré sa vzťahujú na príslušné krajiny, prostredníctvom úplného alebo čiastočného pridruženia zúčastňovať tieto tretie krajiny:

    a) členovia Európskeho združenia voľného obchodu, ktorí sú členmi Európskeho hospodárskeho priestoru, ako aj európske mikroštáty;

    b) pristupujúce krajiny, kandidátske krajiny a potenciálni kandidáti;

    c) krajiny európskej susedskej politiky;

    d) iné tretie krajiny.

2. Dohodami o pridružení týkajúcimi sa účasti na programe sa:

    a) zabezpečuje spravodlivá rovnováha, pokiaľ ide o príspevky tretej krajiny zúčastňujúcej sa na programe a prínosy pre túto tretiu krajinu;

    b) stanovujú podmienky účasti na programoch vrátane výpočtu finančných príspevkov na programy a ich všeobecné administratívne náklady pozostávajúcich z operačného príspevku a účastníckeho poplatku;

    c) tretej krajine neudeľujú žiadne právomoci rozhodovať v programe;

d) zaručujú práva Únie zabezpečovať správne finančné riadenie a chrániť svoje finančné záujmy

e) a v relevantných prípadoch zabezpečuje ochrana záujmov Únie v oblasti bezpečnosti a verejného poriadku.

Na účely písmena d) tretia krajina udelí potrebné práva a prístup, ktoré sa vyžadujú podľa nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509 a nariadenia (EÚ, Euratom) č. 883/2013, a zaručí vykonateľnosť rozhodnutí o presadzovaní práva, ktorými sa ukladá peňažný záväzok na základe článku 299 ZFEÚ, ako aj rozsudkov a uznesení Súdneho dvora Európskej únie.

Článok 8

Implementácia a formy financovania z prostriedkov Únie

1. Program sa vykonáva v súlade s nariadením (EÚ, Euratom) 2024/2509 v rámci priameho riadenia alebo v rámci nepriameho riadenia so subjektmi uvedenými v článku 62 ods. 1 písm. c) uvedeného nariadenia.

2. Finančné prostriedky Únie sa môžu poskytovať v akejkoľvek forme v súlade s nariadením (EÚ, Euratom) 2024/2509, najmä vo forme grantov, cien, verejného obstarávania a nefinančných donácií.

3. Ak sa podpora Únie poskytuje vo forme rozpočtovej záruky alebo finančného nástroja vrátane prípadov, keď sa kombinuje s nenávratnou podporou v rámci operácie kombinovaného financovania, poskytuje sa výlučne prostredníctvom investičného nástroja ECF InvestEU alebo mechanizmu vykonávania GE a implementuje sa v súlade s uplatniteľnými pravidlami nástroja ECF InvestEU a mechanizmu vykonávania GE prostredníctvom dohôd uzavretých na tento druh podpory v rámci nástroja ECF InvestEU alebo mechanizmov vykonávania GE.

4. Podpora Únie vo forme rozpočtovej záruky sa poskytuje do maximálnej výšky rozpočtovej záruky stanovenej v nariadení o ECF alebo nariadení o GE.

5. Ak sa v programe využíva nástroj ECF InvestEU alebo mechanizmus vykonávania GE, zabezpečí sa tvorba rezerv na rozpočtovú záruku a financovanie finančných nástrojov, a to aj ak sa kombinuje s nenávratnou podporou vo forme operácie kombinovaného financovania.

Článok 9

Oprávnenosť

1. S cieľom podporiť dosiahnutie cieľov stanovených v článku 3 tohto nariadenia sa v súlade s nariadením (EÚ, Euratom) 2024/2509 stanovia kritériá oprávnenosti.

2. Pri postupoch udeľovania v rámci priameho alebo nepriameho riadenia môžu byť na poskytnutie alebo získanie podpory Únie oprávnené jeden alebo viac z týchto právnych subjektov:

a) subjekty usadené v členskom štáte;

b) subjekty usadené v pridruženej tretej krajine;

c) medzinárodné organizácie;

d) iné subjekty usadené v nepridružených tretích krajinách, ak je financovanie takýchto subjektov nevyhnutné na vykonávanie akcie a prispieva k cieľom stanoveným v článku 3.

3. Dodatočne k článku 168 ods. 2 a 3 nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509 sa na akýchkoľvek mechanizmoch verejného obstarávania stanovených v článku 168 ods. 2 a 3 nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509 môžu v relevantných prípadoch zúčastňovať a tieto mechanizmy využívať pridružené tretie krajiny uvedené v článku 7 ods. 1 tohto nariadenia. Na zúčastnené pridružené tretie krajiny sa *mutatis mutandis* uplatňujú pravidlá, ktoré platia pre členské štáty.

4. Postupy udeľovania, ktoré majú vplyv na bezpečnosť alebo verejný poriadok, najmä pokiaľ ide o strategické aktíva a záujmy Únie alebo jej členských štátov, sa obmedzujú v súlade s článkom 136 nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509. V súlade s článkom 136 nariadenia o rozpočtových pravidlách sa na vysokorizikových dodávateľov v súlade s právom EÚ z bezpečnostných dôvodov uplatňujú obmedzenia týkajúce sa oprávnenosti.

5. Pokiaľ ide o akcie uvedené v článku 3 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia, pri hodnotení návrhov na základe kritérií na vyhodnotenie návrhov sa v náležitých prípadoch zabezpečí, aby navrhované akcie boli v súlade s pracovnými plánmi pre koridory a vykonávacími aktmi podľa článkov 54 a 55 nariadenia (EÚ) 2024/1679 a aby sa v nich zohľadnilo konzultačné stanovisko zodpovedného európskeho koordinátora podľa článku 52 ods. 9 uvedeného nariadenia.

6. Návrhy na granty predkladá jeden alebo viacero členských štátov alebo sa predkladajú so súhlasom členských štátov, ktorých sa projekt spoločného záujmu alebo projekt vo vzájomnom záujme týkajú.

7. Postupy udeľovania grantov alebo ich časti, ktoré sú už plne financované z iných verejných alebo súkromných zdrojov, s výnimkou príspevkov Únie v kontexte synergických akcií uvedených v článku 6, nie sú oprávnené na financovanie.

8. V pracovnom programe uvedenom v článku 110 nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509 alebo v dokumentoch súvisiacich s postupom udeľovania sa môžu kritériá oprávnenosti stanovené v tomto nariadení bližšie špecifikovať alebo sa môžu stanoviť dodatočné kritériá oprávnenosti pre osobitné akcie.

Článok 10

Doplňujúce pravidlá pre granty

1. Okrem dôvodov na zníženie stanovených v článku 132 ods. 4 nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509 sa výška grantu môže znížiť za týchto podmienok:

   a) pri štúdiách, v prípade ktorých sa akcia nezačala implementovať do jedného roka od dátumu začatia uvedeného v dohode o grante;

   b) pri prácach, v prípade ktorých sa akcia nezačala implementovať do dvoch rokov od dátumu začatia uvedeného v dohode o grante;

   c) po preskúmaní pokroku v implementácii akcie sa zistí že pri nej došlo k takému výraznému omeškaniu, že ciele akcie sa pravdepodobne nedosiahnu.

2. Dohodu o grante možno zmeniť alebo ukončiť na základe podmienok uvedených v odseku 1.

3. Dostupné viazané rozpočtové prostriedky vyplývajúce z uplatňovania odsekov 1 alebo 2 sa sprístupnia v rámci tohto programu.

4. Bez toho, aby bolo dotknuté využívanie súťažných konaní vždy, keď je to vhodné v súlade s článkom 192 ods. 1 nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509 a popri článku 198 uvedeného nariadenia, v pracovnom programe uvedenom v článku 12 tohto nariadenia sa môže, ak je to riadne odôvodnené potrebou uľahčiť dokončenie globálneho projektu, špecifikovať akcia a prijímatelia a stanoviť suma, do výšky ktorej sa môže vyzývať na predloženie návrhov na predĺženie prebiehajúcich alebo dokončených akcií v rámci programu, pričom sa zabezpečí rovnaké zaobchádzanie a transparentnosť v súlade s článkom 191 nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509. Udelenie pre prebiehajúce akcie sa môže uskutočniť formou zmeny pôvodnej akcie, a to doplnením nových činností a zvýšením maximálneho príspevku Únie. Viazané rozpočtové prostriedky uvedené v odseku 3 tohto článku sa použijú na pokrytie súm vyhradených v pracovnom programe na takéto udelenia.

5. Pokiaľ ide o štúdie, objem finančnej podpory Únie nesmie prekročiť 50 % celkových oprávnených nákladov.

6. V prípade prác súvisiacich so špecifickým cieľom uvedeným v článku 3 ods. 2 písm. a) objem finančnej podpory Únie nesmie presiahnuť 50 % celkových oprávnených nákladov. V prípade akcií uskutočňovaných v členských štátoch, ktorých HND na obyvateľa je nižší ako 90 % HND Únie, nesmie objem finančnej podpory Únie presiahnuť 75 % celkových oprávnených nákladov.

7. V prípade prác súvisiacich so špecifickými cieľmi uvedenými v článku 3 ods. 2 písm. b) sa uplatňujú tieto ustanovenia:

   a) objem finančnej podpory Únie nesmie prekročiť 50 % celkových oprávnených nákladov;

   b) miery spolufinancovania uvedené v písmene a) sa môžu zvýšiť na najviac 75 % celkových oprávnených nákladov pre akcie prispievajúce k rozvoju projektov spoločného záujmu, pri ktorých sa podľa článku 18 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2022/869 dokáže, že poskytujú vysokú úroveň regionálnej bezpečnosti dodávok energie alebo bezpečnosti dodávok energie v celej Únii, posilňujú solidaritu Únie alebo ponúkajú vysoko inovačné riešenia.

8. Pokiaľ ide o práce realizované v najvzdialenejších regiónoch, uplatňuje sa v prípade odvetvia dopravy aj energetiky osobitná maximálna miera spolufinancovania vo výške 60 %.

9. Podpora poskytovaná z programu musí urýchliť alebo podporiť investície tým, že primeraným spôsobom rieši zlyhania trhu alebo suboptimálne investičné situácie, zabraňuje duplicite alebo vytláčaniu a stimuluje súkromné financovanie, a musí mať pridanú hodnotu Únie.

Článok 11

Cezhraničné projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov

1. Komisia aspoň raz ročne uskutoční výber cezhraničných projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov na základe kritérií a postupu stanovených v tomto článku, v

delegovanom akte uvedenom v odseku 4 tohto článku a v súvisiacom pracovnom programe uvedenom v článku 12.

2. Cezhraničné projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov by mali v porovnaní s podobným projektom, ktorý jeden zo zúčastnených členských štátov alebo tretí štát realizuje sám, priniesť úspory nákladov na zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov v celej Únii alebo iné prínosy pre systémovú integráciu, bezpečnosť dodávok, konkurencieschopnosť alebo inovácie.

3. V prípade grantov na práce by mal žiadateľ preukázať potrebu prekonať zlyhania trhu alebo finančné prekážky, ako sú nedostatočná komerčná životaschopnosť, vysoké počiatočné náklady alebo nedostatok trhového financovania.

4. Komisia do (deň/mesiac/rok) (alebo 12 mesiacov po nadobudnutí účinnosti tohto aktu) prijme delegovaný akt v súlade s článkom 14, ktorým doplní toto nariadenie stanovením osobitných kritérií a postupu pre výber cezhraničných projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov.

5. Komisia môže rozhodnúť o pridelení rozpočtu programu plánovaného na cezhraničné projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do mechanizmu Únie na financovanie energie z obnoviteľných zdrojov zriadeného článkom 33 nariadenia (EÚ) 2018/1999, ak môže dosiahnuť špecifický cieľ uvedený v článku 3 ods. 2 písm. b) bode ii) tohto nariadenia a ak môže prispieť k zníženiu kapitálových nákladov na projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Celkový príspevok poskytnutý na obdobie od 1. januára 2028 do 31. decembra 2034 nesmie presiahnuť 5 % rozpočtu tohto programu plánovaného na špecifické ciele uvedené v článku 3 ods. 2 písm. b).

Článok 12

Pracovný program

1. Program sa vykonáva prostredníctvom pracovných programov uvedených v článku 110 nariadenia (EÚ, Euratom) 2024/2509.

2. V pracovných programoch sa v príslušných prípadoch stanovujú činnosti a súvisiace sumy podpory Únie, ktoré sa majú implementovať prostredníctvom nástroja ECF InvestEU a mechanizmu vykonávania GE.

3. Pracovné programy prijíma Komisia prostredníctvom vykonávacích aktov. Uvedené vykonávacie akty sa prijmú v súlade s konzultačným postupom uvedeným v článku 15 ods. 3.

Článok 13

Delegované akty

S výhradou článku 172 druhého odseku ZFEÚ je Komisia splnomocnená prijímať delegované akty v súlade s článkom 15 tohto nariadenia na účely zmeny prílohy k tomuto nariadeniu, pokiaľ ide o orientačný zoznam projektov.

Článok 14

Vykonávanie delegovania právomoci

1. Komisii sa udeľuje právomoc prijímať delegované akty za podmienok stanovených v tomto článku.

2. Právomoc prijímať delegované akty uvedené v článku 11 ods. 4 a článku 13 sa Komisii udeľuje do 31. decembra 2034.

3. Delegovanie právomoci uvedené v článku 11 ods. 4 a článku 13 môže Európsky parlament alebo Rada kedykoľvek odvolať. Rozhodnutím o odvolaní sa ukončuje delegovanie právomoci, ktoré sa v ňom uvádza. Rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie* alebo k neskoršiemu dátumu, ktorý je v ňom určený. Nie je ním dotknutá platnosť delegovaných aktov, ktoré už nadobudli účinnosť.

4. Komisia pred prijatím delegovaného aktu konzultuje s expertmi určenými jednotlivými členskými štátmi v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva.

   Komisia oznamuje delegovaný akt hneď po jeho prijatí súčasne Európskemu parlamentu a Rade.

5. Delegovaný akt prijatý podľa článku 11 ods. 4 a článku 13 nadobudne účinnosť, len ak Európsky parlament alebo Rada voči nemu nevzniesli námietku v lehote dvoch mesiacov odo dňa oznámenia uvedeného aktu Európskemu parlamentu a Rade alebo ak pred uplynutím uvedenej lehoty Európsky parlament a Rada informovali Komisiu o svojom rozhodnutí nevzniesť námietku. Na podnet Európskeho parlamentu alebo Rady sa táto lehota predĺži o dva mesiace. Zástupcovia tretích krajín alebo medzinárodných organizácií sa na rokovaniach o otázkach súvisiacich s článkom 12 ods. 3 tohto nariadenia nezúčastňujú.

Článok 15

Postup výboru

1. Komisii pomáha výbor. Uvedený výbor je výborom v zmysle nariadenia (EÚ) č. 182/2011.

2. Pokiaľ ide o záležitosti týkajúce sa cieľov uvedených v článku 3 ods. 2 písm. a), výbor zasadá v tomto zložení: „NPE – Doprava“.

   Pokiaľ ide o záležitosti týkajúce sa cieľov uvedených v článku 3 ods. 2 písm. b), výbor zasadá v tomto zložení: „NPE – Energetika“.

3. Ak sa odkazuje na tento odsek, uplatňuje sa článok 4 nariadenia (EÚ) č. 182/2011.

4. Ak sa má stanovisko výboru získať písomným postupom, uvedený postup sa ukončí bez výsledku, ak tak v rámci lehoty na vydanie stanoviska rozhodne predseda výboru alebo ak o to požiada jednoduchá väčšina členov výboru.

5. V súlade s medzinárodnými dohodami, ktoré uzavrela Únia, môžu byť na zasadnutia výboru ako pozorovatelia prizvaní zástupcovia tretích krajín alebo medzinárodných organizácií za podmienok stanovených v jeho rokovacom poriadku, s prihliadnutím na bezpečnosť a verejný poriadok Únie alebo jej členských štátov. Zástupcovia

tretích krajín alebo medzinárodných organizácií sa na rokovaniach o otázkach súvisiacich s článkom 9 tohto nariadenia nezúčastňujú.

Článok 16

Zmena nariadenia (EÚ) 2024/1679

V článku 48 nariadenia (EÚ) 2024/1679 sa dopĺňa tento odsek 3:

„3. Komisia môže prijať vykonávací akt, v ktorom stanoví požiadavky na infraštruktúru uplatniteľné na určité kategórie infraštruktúry, ktorá uspokojí civilné aj obranné potreby (ďalej len „infraštruktúra s dvojakým použitím“).

Uvedený vykonávací akt sa prijme v súlade s postupom preskúmania uvedeným v článku 61 ods. 3.“

Článok 17

Zrušenie

Nariadenie (EÚ) 2021/1153 sa zrušuje s účinnosťou od 1. januára 2028.

Článok 18

Prechodné ustanovenia

1. Toto nariadenie nemá vplyv na pokračovanie ani zmenu dotknutých akcií implementovaných podľa nariadení (EÚ) č. 1316/2013 a (EÚ) 2021/1153, ktoré sa na ne vzťahujú aj naďalej až do ich ukončenia.
2. Z finančného krytia na program sa môžu pokryť aj výdavky na technickú a administratívnu pomoc potrebnú na zabezpečenie prechodu medzi programom a opatreniami prijatými v zmysle nariadenia (EÚ) 2021/1153.

Článok 19

Nadobudnutie účinnosti a uplatňovanie

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Uplatňuje sa od 1. januára 2028.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Bruseli

Za Európsky parlament	*Za Radu*
predseda/predsedníčka	*predseda/predsedníčka*

LEGISLATÍVNY FINANČNÝ A DIGITÁLNY VÝKAZ

1. RÁMEC NÁVRHU/INICIATÍVY 3
1.1. Názov návrhu/iniciatívy 3
1.2. Príslušné oblasti politiky 3
1.3. Ciele 3
1.3.1. Všeobecné ciele 3
1.3.2. Špecifické ciele 3
1.3.3. Očakávané výsledky a vplyv 3
1.3.4. Ukazovatele výkonnosti 3
1.4. Návrh/iniciatíva sa týka: 4
1.5. Dôvody návrhu/iniciatívy 4
1.5.1. Požiadavky, ktoré sa majú splniť v krátkodobom alebo dlhodobom horizonte vrátane podrobného harmonogramu prvotnej fázy vykonávania iniciatívy 4
1.5.2. Prínos zapojenia Európskej únie (môže byť výsledkom rôznych faktorov, napr. lepšej koordinácie, právnej istoty, väčšej účinnosti alebo komplementárnosti). Na účely tohto bodu je „prínos zapojenia Európskej únie“ hodnota vyplývajúca zo zásahu Európskej únie, ktorá dopĺňa hodnotu, ktorú by inak vytvorili len samotné členské štáty. 4
1.5.3. Poznatky získané z podobných skúseností v minulosti 4
1.5.4. Zlučiteľnosť s viacročným finančným rámcom a možná synergia s inými vhodnými nástrojmi 5
1.5.5. Posúdenie rôznych disponibilných možností financovania vrátane možnosti prerozdelenia 5
1.6. Trvanie a finančný vplyv návrhu/iniciatívy 6
1.7. Plánované metódy plnenia rozpočtu 6
2. OPATRENIA V OBLASTI RIADENIA 8
2.1. Zásady monitorovania a predkladania správ 8
2.2. Systémy riadenia a kontroly 8
2.2.1. Opodstatnenie navrhovaných metód plnenia rozpočtu, mechanizmov vykonávania financovania, spôsobov platby a stratégie kontroly 8
2.2.2. Informácie o zistených rizikách a systémoch vnútornej kontroly zavedených na ich zmierňovanie 8
2.2.3. Odhad a opodstatnenie nákladovej účinnosti kontrol (pomer medzi nákladmi na kontroly a hodnotou súvisiacich riadených finančných prostriedkov) a posúdenie očakávaných úrovní rizika chyby (pri platbe a uzavretí) 8
2.3. Opatrenia na predchádzanie podvodom a nezrovnalostiam 9
3. ODHADOVANÝ FINANČNÝ VPLYV NÁVRHU/INICIATÍVY 10
3.1. Príslušné okruhy viacročného finančného rámca a rozpočtové riadky výdavkov 10
3.2. Odhadovaný finančný vplyv návrhu na rozpočtové prostriedky 12

3.2.1. Zhrnutie odhadovaného vplyvu na operačné rozpočtové prostriedky 12
3.2.1.1. Rozpočtové prostriedky zo schváleného rozpočtu 12
3.2.1.2. Rozpočtové prostriedky z vonkajších pripísaných príjmov 17
3.2.2. Odhadované výstupy financované z operačných rozpočtových prostriedkov 22
3.2.3. Zhrnutie odhadovaného vplyvu na administratívne rozpočtové prostriedky 24
3.2.3.1. Rozpočtové prostriedky zo schváleného rozpočtu 24
3.2.3.2. Rozpočtové prostriedky z vonkajších pripísaných príjmov 24
3.2.3.3. Celkové rozpočtové prostriedky 24
3.2.4. Odhadovaná potreba ľudských zdrojov 25
3.2.4.1. Financovaná zo schváleného rozpočtu 25
3.2.4.2. Financovaná z vonkajších pripísaných príjmov 26
3.2.4.3. Celková potreba ľudských zdrojov 26
3.2.5. Prehľad odhadovaného vplyvu na investície súvisiace s digitálnymi technológiami 28
3.2.6. Súlad s platným viacročným finančným rámcom 28
3.2.7. Príspevky od tretích strán 28
3.3. Odhadovaný vplyv na príjmy 29
4. DIGITÁLNE ROZMERY 29
4.1. Požiadavky digitálneho významu 30
4.2. Údaje 30
4.3. Digitálne riešenia 31
4.4. Posúdenie interoperability 31
4.5. Opatrenia na podporu digitálneho vykonávania 32

1. RÁMEC NÁVRHU/INICIATÍVY

1.1. Názov návrhu/iniciatívy

Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje Nástroj na prepájanie Európy na obdobie 2028 – 2034 a zrušuje nariadenie (EÚ) 2021/1153.

1.2. Príslušné oblasti politiky

Európske strategické investície

1.3. Ciele

1.3.1. Všeobecné ciele

Všeobecnými cieľmi programu je budovať, rozvíjať, zabezpečiť, modernizovať a dokončiť transeurópske siete v odvetviach dopravy a energetiky, uľahčiť vojenskú mobilitu v rámci transeurópskych dopravných sietí, uľahčiť cezhraničnú spoluprácu v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a uľahčiť synergie medzi odvetviami dopravy a energetiky.

1.3.2. Špecifické ciele

Špecifické ciele

Špecifické ciele pre odvetvie dopravy v rámci NPE sú:

1. prispievať k rozvoju projektov spoločného záujmu týkajúcich sa prepojených, interoperabilných, inteligentných, udržateľných, odolných a multimodálnych dopravných sietí v súlade s nariadením (EÚ) 2024/1679, a to najmä prostredníctvom:

– akcií súvisiacich s projektmi spoločného záujmu s cezhraničným rozmerom, ktorými sa vykonáva transeurópska dopravná sieť, vrátane akcií na úsekoch uvedených v orientačnom zozname v prílohe;

– akcií súvisiacich s projektmi spoločného záujmu s rozmerom Únie, ktoré súvisia s dokončením inteligentnej, odolnej a udržateľnej transeurópskej dopravnej siete;

– akcií súvisiacich s projektmi spoločného záujmu s cezhraničným rozmerom s tretími krajinami, ktorými sa vykonáva transeurópska dopravná sieť v súlade s článkom 9 nariadenia (EÚ) 2024/1679;

2. prispôsobiť časti transeurópskej dopravnej siete dvojakému použitiu dopravnej infraštruktúry s cieľom zlepšiť civilnú aj vojenskú mobilitu.

Špecifické ciele pre odvetvie energetiky sú:

1. prispievať k rozvoju projektov spoločného záujmu a projektov vo vzájomnom záujme v zmysle článku 18 nariadenia (EÚ) 2022/869 s cieľom podporiť dobudovanie energetickej únie, integráciu efektívneho a konkurencieschopného vnútorného trhu s energiou a interoperabilitu sietí naprieč hranicami a odvetviami, uľahčiť dekarbonizáciu hospodárstva, podporiť energetickú efektívnosť a zaistiť bezpečnosť dodávok;

2. uľahčiť cezhraničnú spoluprácu v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov prostredníctvom podpory cezhraničných projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov alebo prostredníctvom súťažných ponukových konaní na nové projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov v rámci mechanizmu Únie na financovanie energie z obnoviteľných zdrojov zriadeného článkom 33 nariadenia (EÚ) 2018/1999,

v záujme dosiahnutia cieľov Únie, pokiaľ ide o dekarbonizáciu, konkurencieschopnosť, dokončenie vnútorného trhu s energiou a bezpečnosť dodávok nákladovo efektívnym spôsobom.

1.3.3. Očakávané výsledky a vplyv

Uveďte, aký vplyv by mal mať návrh/iniciatíva na prijímateľov/cieľové skupiny.

Pokiaľ ide o dopravu, cieľom NPE je prispieť k dokončeniu transeurópskej dopravnej siete (TEN-T) so zameraním na dokončenie základnej a rozšírenej základnej siete do roku 2030 a 2040. V tejto súvislosti sa NPE zameria najmä na infraštruktúrne projekty so silným cezhraničným rozmerom. NPE pomôže aj pri zavádzaní interoperabilných a inteligentných riešení mobility v sieti TEN-T (napríklad nasadením európskych systémov riadenia dopravy) a uľahčí prechod EÚ na udržateľnú mobilitu (napríklad zriadením pobrežného zásobovania elektrinou pre plavidlá v prístavoch TEN-T). NPE môže takisto zvýšiť prepojenosť s tretími krajinami vďaka rozvoju cezhraničných úsekov koridorov TEN-T do kandidátskych krajín. Okrem toho NPE prispôsobí časti TEN-T dvojakému použitiu dopravnej infraštruktúry s cieľom zlepšiť civilnú aj vojenskú mobilitu.

NPE – Energetika je neoddeliteľnou súčasťou politického rámca transeurópskych energetických sietí (TEN-E), ktorý sa zameriava na prepojenie energetických systémov členských štátov EÚ. Poskytuje finančnú podporu projektom s najvyššou pridanou hodnotou pre Úniu, ktoré majú významný cezhraničný vplyv. NPE – Energetika podporuje aj cezhraničnú spoluprácu v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov prostredníctvom prideľovania finančných prostriedkov na príslušné projekty.

NPE – Energetika podporuje realizáciu kľúčových cezhraničných projektov, ktoré prispievajú k: lepšiemu prepojeniu elektrických sietí, vodíkových sietí a sietí CO_2 členských štátov, digitalizácii energetických sústav, rozvoju sústav na mori a k integrácii uskladňovacích a elektrolyzérových kapacít do sústav. Tým sa zase umožní integrácia rastúceho podielu obnoviteľných zdrojov energie a systémová integrácia naprieč energetickými vektormi, čo povedie k dekarbonizácii energetického systému, bezpečným a cenovo dostupným dodávkam energie pre spotrebiteľov, lepšej integrácii trhu a ku konkurencieschopnosti priemyslu.

Tým, že NPE poskytuje podporu cezhraničným projektom priamo na úrovni EÚ, pomáha prekonávať problémy s koordináciou, ktoré prináša multijurisdikčný charakter projektov. Vďaka efektívnemu spôsobu fungovania NPE rieši zlyhania trhu a pomáha mobilizovať ďalšie investície a financovanie z iných zdrojov, ako sú štátne rozpočty, vnútroštátne systémy poplatkov za energiu, a najmä zo súkromného sektora, pričom využíva celú škálu nástrojov dostupných v rámci nariadenia o rozpočtových pravidlách. NPE je osvedčený nástroj pre predkladateľov projektov cezhraničnej infraštruktúry, pretože poskytuje jedno kontaktné miesto, jednu dohodu o grante a jeden súbor pravidiel, ktoré sa majú dodržiavať, a to aj pre schémy monitorovania a auditu.

1.3.4. Ukazovatele výkonnosti

Uveďte ukazovatele na monitorovanie pokroku a dosiahnutých výsledkov.

Program sa má vykonávať v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) [XXX]* [nariadenie o výkonnosti], ktorým sa stanovujú pravidlá sledovania výdavkov a výkonnostný rámec pre rozpočet. Nariadenie obsahuje súbor oblastí

intervencie s ukazovateľmi, ktoré sa použijú na príslušné investície do dopravnej a energetickej infraštruktúry v rámci NPE.

1.4. Návrh/iniciatíva sa týka:

☐ novej akcie

☐ novej akcie, ktorá nadväzuje na pilotný projekt/prípravnú akciu[30]

☒ predĺženia trvania existujúcej akcie

☐ zlúčenia jednej alebo viacerých akcií do ďalšej/novej akcie alebo presmerovania jednej alebo viacerých akcií na ďalšiu/novú akciu

1.5. Dôvody návrhu/iniciatívy

1.5.1. Požiadavky, ktoré sa majú splniť v krátkodobom alebo dlhodobom horizonte vrátane podrobného harmonogramu prvotnej fázy vykonávania iniciatívy

Na základe pozitívnych skúseností s vykonávaním NPE – Doprava a energetika od roku 2014 Komisia predkladá návrh následníckeho NPE v súvislosti s prípravou viacročného finančného rámca (VFR) na obdobie po roku 2027. Program sa zameriava na projekty so silným cezhraničným rozmerom a vysokou pridanou hodnotou EÚ, ktoré si vyžadujú, aby sa koordinovaným spôsobom cezhranične medzi členskými štátmi vykonávala osobitná usmerňovacia úloha EÚ.

V odvetví dopravy NPE prispieva k dokončeniu základnej siete v rámci transeurópskej dopravnej siete (TEN-T) do roku 2030 a rozšírenej základnej siete do roku 2040 prostredníctvom budovania a modernizácie infraštruktúry, ktorá je potrebná na plynulé cezhraničné dopravné operácie. Výsledkom bude vysokovýkonná sieť pre osobnú a nákladnú dopravu. NPE podporuje aj prispôsobenie príslušných častí siete TEN-T požiadavkám vojenskej mobility.

V odvetví energetiky NPE prispieva k rozvoju projektov spoločného záujmu a projektov vo vzájomnom záujme v zmysle článku 18 nariadenia (EÚ) 2022/869, s cieľom podporiť dobudovanie energetickej únie, integráciu efektívneho a konkurencieschopného vnútorného trhu s energiou a interoperabilitu sietí naprieč hranicami a odvetviami, uľahčiť dekarbonizáciu hospodárstva, podporiť energetickú efektívnosť a zaistiť bezpečnosť dodávok. NPE okrem toho uľahčuje cezhraničnú spoluprácu v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov prostredníctvom cezhraničných projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov alebo súťažného ponukového konania na nové projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov v rámci mechanizmu Únie na financovanie energie z obnoviteľných zdrojov.

Program by mal byť funkčný začiatkom roka 2028, keď sa začne uplatňovať nasledujúci VFR. Podrobnosti vykonávania programu, ako sú harmonogramy výziev na predkladanie návrhov, ich téma a orientačný rozpočet alebo podrobné pravidlá týkajúce sa oprávnenosti a kritérií na vyhodnotenie návrhov, sa stanovia v pracovných programoch. Konkrétne v rámci NPE – Doprava sa už v roku 2025 vyčleňujú posledné finančné prostriedky a predkladatelia veľkých projektov v oblasti infraštruktúry budú v zostávajúcich rokoch súčasného VFR čeliť nedostatku finančných prostriedkov. Včasné spustenie ďalšieho NPE a včasné pridelenie finančných prostriedkov EÚ prijímateľom má preto zásadný význam.

[30] Podľa článku 58 ods. 2 písm. a) alebo b) nariadenia o rozpočtových pravidlách.

Pokiaľ ide o spôsob riadenia vykonávania programu, navrhuje sa pokračovať v efektívnom a cielenom plnení v rámci priameho riadenia Komisiou. Prípadné obnovenie delegovania na výkonnú agentúru, ako je Európska výkonná agentúra pre klímu, infraštruktúru a životné prostredie (CINEA) v rámci súčasného VFR, bude závisieť od výsledku analýzy nákladov a prínosov a súvisiacich rozhodnutí, ktoré sa majú prijať.

1.5.2. Prínos zapojenia Európskej únie (môže byť výsledkom rôznych faktorov, napr. lepšej koordinácie, právnej istoty, väčšej účinnosti alebo komplementárnosti). Na účely tohto bodu je „prínos zapojenia Európskej únie“ hodnota vyplývajúca zo zásahu Európskej únie, ktorá dopĺňa hodnotu, ktorú by inak vytvorili len samotné členské štáty.

V článku 171 ZFEÚ sa Únia splnomocňuje na vymedzenie projektov spoločného záujmu týkajúcich sa infraštruktúry transeurópskych sietí, pričom sa členským štátom ponecháva možnosť vybrať si spôsob vykonávania. V tom istom článku sa Únia splnomocňuje na podporu takýchto projektov spoločného záujmu, ako aj projektov vo vzájomnom záujme s tretími krajinami.

Rozsah a typ problémov, na ktoré sa zameriava NPE, si vyslovene vyžaduje opatrenie na úrovni EÚ, pretože sú zo svojej povahy únijné a dajú sa efektívnejšie riešiť na úrovni Únie, a ak Komisia koordinuje akcie členských štátov, výsledkom budú celkové väčšie prínosy, rýchlejšie vykonávanie a zníženie nákladov. Financovanie z prostriedkov Únie je tiež vhodným prostriedkom na riešenie výziev v oblasti financovania, ktorým cezhraničné projekty zvyčajne čelia: nerovnomerné rozdelenie prínosov projektu a projektových nákladov medzi jednotlivé dotknuté členské štáty sťažuje financovanie týchto projektov z vnútroštátnych zdrojov financovania.

Infraštruktúra TEN-T a TEN-E: projekty TEN-T a TEN-E vzhľadom na svoju cezhraničnú povahu vytvárajú významné pozitívne externality na úrovni EÚ a podporujú solidaritu medzi členskými štátmi, ale prinášajú so sebou aj osobitné výzvy pre predkladateľov projektov vzhľadom na ich multijurisdikčný charakter, problémy s koordináciou a často asymetrické rozdelenie nákladov a prínosov. Preto si vyžadujú podporu na úrovni EÚ. Aj v záujme plynulej vojenskej mobility v rámci Únie je potrebný nástroj, ktorý koordinuje financovanie vo všetkých členských štátoch.

Energia z obnoviteľných zdrojov: cezhraničná spolupráca medzi členskými štátmi alebo medzi členskými štátmi a tretími krajinami v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov je kľúčom k dosiahnutiu cieľov Únie v oblasti dekarbonizácie, konkurencieschopnosti, dokončenia vnútorného trhu s energiou a bezpečnosti dodávok energie nákladovo efektívnym spôsobom. Len niekoľko členských štátov však vo svojich konečných národných energetických a klimatických plánoch predložených v súlade s nariadením (EÚ) 2018/1999 vysvetľuje, ako plánujú vytvoriť rámec pre spoluprácu na spoločných projektoch s jedným alebo viacerými členskými štátmi. Existuje riziko, že bez finančnej pomoci Únie zostane cezhraničná spolupráca na suboptimálnej úrovni.

Očakávaný prínos vytvorený Európskou úniou (ex-post)

NPE poskytuje pridanú hodnotu EÚ prostredníctvom rozvíjania prepojenosti v doprave a energetike a cezhraničnej spolupráce v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov tým, že sa zameriava na verejné statky s európskym rozmerom a na projekty,

ktoré by sa bez podpory EÚ nerealizovali. Pridaná hodnota EÚ nástroja NPE je založená konkrétnejšie na jeho schopnosti:

– riadiť verejné a súkromné financie smerom k plneniu cieľov politiky EÚ;

– umožňovať významné investície, keď sa náklady znášajú na vnútroštátnej/miestnej úrovni, pričom prínosy sú zreteľné na európskej úrovni;

– urýchliť prechod na nízkouhlíkovú, digitálnu a odolnú infraštruktúru.

Podpora EÚ z nového programu NPE sa zameriava na akcie, ktoré prinášajú najvyššiu pridanú hodnotu EÚ. Konkrétnejšie:

V oblasti dopravy sú to cezhraničné úseky a úzke miesta najmä v základnej a rozšírenej základnej sieti TEN-T a projekty týkajúce sa prioritných koridorov vojenskej mobility EÚ.

V oblasti energetiky je cieľom NPE zlepšiť integráciu trhu s energiou a cezhraničnú interoperabilitu energetických sietí, dekarbonizáciu, energetickú efektívnosť, odolnosť a bezpečnosť dodávok a uľahčiť cezhraničnú spoluprácu v oblasti energetiky vrátane energie z obnoviteľných zdrojov. Tieto cezhraničné projekty, ktoré budú môcť získať financovanie z NPE – Energetika, predstavujú chýbajúce články v rozvoji plne prepojeného a dekarbonizovaného energetického systému, keďže členské štáty a prevádzkovatelia ich dostatočne nepodporujú ani neuprednostňujú na úrovni štátov. NPE prispieva k realizácii týchto cezhraničných projektov podporou odvetvových činností vo forme štúdií a prác.

1.5.3. Poznatky získané z podobných skúseností v minulosti

Súbežne sa vykonáva hodnotenie *ex post*, pokiaľ ide o NPE na obdobie 2014 – 2020, a priebežné hodnotenie, pokiaľ ide o NPE na obdobie 2021 – 2027, a práca na nich výrazne pokročila.

Predbežné zistenia z oboch hodnotení NPE potvrdzujú, že program doteraz fungoval dobre. Dizajn nástroja je vhodný na riešenie historického nedostatku finančných prostriedkov na cezhraničnú infraštruktúru s vysokou pridanou hodnotou EÚ, a to vyčlenením finančných prostriedkov na tieto projekty do špecializovaného nástroja. Nástroj má dobrú súdržnosť s inými nástrojmi a politikami financovania EÚ, najmä pokiaľ ide o dekarbonizáciu. Jeho model riadenia s využitím súťažných výziev na predkladanie návrhov a priameho riadenia finančných prostriedkov v centralizovanej agentúre je vhodný na riešenie potrieb programu a zabezpečenie rovnakých podmienok pre žiadateľov. Financovanie z NPE sa neustále považuje za nevyhnutné a umožňuje kľúčové projekty v oblasti dopravy a energetiky, ktoré by inak čelili značným oneskoreniam, obmedzenému rozsahu alebo by sa vôbec nerealizovali z dôvodu nedostatočného vnútroštátneho alebo súkromného financovania. Okrem priamej finančnej podpory poskytuje NPE významný pákový efekt, ktorý priťahuje ďalší verejný a súkromný kapitál a slúži ako strategická opora pre investície.

1.5.4. Zlučiteľnosť s viacročným finančným rámcom a možná synergia s inými vhodnými nástrojmi

Iniciatíva je súčasťou návrhu viacročného finančného rámca na obdobie 2028 – 2034.

NPE by sa mal zamerať na podporu cezhraničných projektov v rámci sietí TEN-T a TEN-E, ako aj projektov na zabezpečenie plynulej vojenskej mobility v celej Únii a projektov v oblasti spolupráce týkajúcej sa energie z obnoviteľných zdrojov.

Investície členských štátov do siete TEN-T v rámci ich plánov národného a regionálneho partnerstva by mali dopĺňať investície v rámci NPE, najmä na vnútroštátnych úsekoch, ktoré sa pripájajú k cezhraničným prepojeniam uvedeným v prílohe k NPE, a na financovanie vnútroštátnej infraštruktúry energetickej sústavy a výroby energie.

V oblasti energetiky môžu plány národného a regionálneho partnerstva posilniť investície do energetickej infraštruktúry, ktoré poskytuje NPE, napríklad prostredníctvom investícií do energetických aktív, ktoré nemajú cezhraničný charakter, ale sú rovnako dôležité pre energetickú transformáciu.

Rozšírenie koridorov TEN-T do kandidátskych krajín a do dopravnej a energetickej infraštruktúry v tretích krajinách by sa malo podporovať v úzkej koordinácii s nástrojom Globálna Európa.

Horizont Európa bude naďalej podporovať výskum a inovácie v doprave a energetike a bude úzko prepojený s Európskym fondom pre konkurencieschopnosť, ktorý sa bude vzťahovať na rozširovanie a zavádzanie špičkových inovačných riešení na dekarbonizáciu, digitalizáciu a odolnosť dopravy a energetiky. Európsky fond pre konkurencieschopnosť bude dopĺňať NPE aj tak, že ponúkne možnosti záruk pre projekty v oblasti infraštruktúry.

1.5.5. Posúdenie rôznych disponibilných možností financovania vrátane možnosti prerozdelenia

Zatiaľ čo užšie prepojenie medzi financovaním EÚ a politickými prioritami plánov by posilnilo ich cezhraničný rozmer, pričom riadiaci mechanizmus by zabezpečil silnejší dôraz na cezhraničné projekty s vysokou pridanou hodnotou EÚ, vykonávanie cezhraničných projektov v oblasti infraštruktúry prostredníctvom plánov by bolo pre orgány členských štátov aj predkladateľov projektov zložitejšie a nákladnejšie. Zosúladenie investičných programov členských štátov s investičnými programami susedných krajín by bolo zdĺhavým procesom, a to počas rokovaní o prvotnom pláne, ako aj v prípade jeho zmien. Nemecko by napríklad muselo koordinovať svoj národný plán s ôsmimi susednými členskými štátmi, Maďarsko s piatimi. V prípadoch, keď sa proces v jednom alebo vo viacerých členských štátoch oneskorí, to môže spôsobiť dominový efekt. Hoci by Komisia mohla podporiť toto koordinačné úsilie, a to počas rokovaní, ako aj poskytovaním technickej pomoci prostredníctvom plánov, záťaž na orgány členských štátov by bola naďalej značná. Tým by sa tiež mohlo výrazne zvýšiť administratívne zaťaženie predkladateľov projektov, ktorí by svoje cezhraničné projekty museli realizovať v rámci viacerých národných plánov a podávať správy v rámci samostatných systémov podávania správ a auditov (jeden za každý členský štát).

V posúdení vplyvu sa však zdôraznilo, že plány národného a regionálneho partnerstva by mohli priniesť doplnkové investície do cezhraničných úsekov a do projektov s veľkým významom pre EÚ. Špecializovaný nástroj v rámci priameho riadenia zabezpečí, aby sa cezhraničné projekty financovali na základe

konkurenčného prístupu s výberom projektov, ktoré majú najvyššiu kvalitu, vyspelosť a pridanú hodnotu EÚ. Prijímatelia majú jednotné kontaktné miesto a jednotný postup podávania žiadostí a vykonávania projektu. Projekty sú okrem toho pozorne monitorované Komisiou.

1.6. Trvanie a finančný vplyv návrhu/iniciatívy

☐ **obmedzené trvanie**

– ☒ v platnosti od 1. 1. 2028 do 31. 12. 2034

– ☒ finančný vplyv trvá od roku 2028 do roku 2034 v prípade viazaných rozpočtových prostriedkov a od roku 2028 do roku 2040 v prípade platobných rozpočtových prostriedkov

☐ **neobmedzené trvanie**

– Počiatočná fáza vykonávania bude trvať od RRRR do RRRR

– a potom bude vykonávanie pokračovať v plnom rozsahu.

1.7. Plánované metódy plnenia rozpočtu

☒ **Priame riadenie** na úrovni Komisie

– ☒ prostredníctvom jej útvarov vrátane zamestnancov v delegáciách Únie

– ☒ prostredníctvom výkonných agentúr

☐ **Zdieľané riadenie** s členskými štátmi

☒ **Nepriame riadenie**, pri ktorom sa plnením rozpočtu poveria:

– ☐ tretie krajiny alebo subjekty, ktoré tieto krajiny určili,

– ☐ medzinárodné organizácie a ich agentúry (uveďte),

– ☐ Európska investičná banka (EIB) a Európsky investičný fond,

– ☐ subjekty uvedené v článkoch 70 a 71 nariadenia o rozpočtových pravidlách,

– ☒ verejnoprávne subjekty

– ☐ súkromnoprávne subjekty poverené vykonávaním verejnej služby, pokiaľ sú im poskytnuté primerané finančné záruky,

– ☐ súkromnoprávne subjekty spravované právom členského štátu, ktoré sú poverené vykonávaním verejno-súkromného partnerstva a ktorým sú poskytnuté primerané finančné záruky,

– ☐ subjekty alebo osoby poverené vykonávaním osobitných akcií v oblasti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky podľa hlavy V Zmluvy o Európskej únii a určené v príslušnom základnom akte,

– ☐ subjekty usadené v členskom štáte, spravované súkromným právom členského štátu alebo právom Únie, ktoré môžu byť v súlade s pravidlami platnými v jednotlivých odvetviach poverené implementáciou finančných prostriedkov Únie alebo rozpočtových záruk, pokiaľ sú takéto subjekty kontrolované verejnoprávnymi subjektmi alebo súkromnoprávnymi subjektmi poverenými vykonávaním verejnej služby a sú im poskytnuté primerané finančné záruky v podobe spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti zo strany kontrolných subjektov alebo rovnocenné finančné záruky, ktoré môžu byť v prípade každej akcie obmedzené na maximálnu sumu podpory Únie.

Poznámky:

Program sa vykonáva v rámci priameho a nepriameho riadenia v súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách. Pri napodobnení obdobia 2014 – 2020 a obdobia 2021 – 2027 by sa väčšina rozpočtu mohla plniť delegovaním na výkonnú agentúru. V takom prípade by Komisia priamo riadila iba opatrenia na podporu programu.

2. OPATRENIA V OBLASTI RIADENIA

2.1. Zásady monitorovania a predkladania správ

Program sa má vykonávať v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) [XXX]* [nariadenie o výkonnosti], ktorým sa stanovujú pravidlá sledovania výdavkov a výkonnostný rámec pre rozpočet, vrátane monitorovania, hodnotenia a vykazovania pre všetky programy.

2.2. Systémy riadenia a kontroly

2.2.1. Opodstatnenie navrhovaných metód plnenia rozpočtu, mechanizmov vykonávania financovania, spôsobov platby a stratégie kontroly

Program sa bude vykonávať prostredníctvom priameho riadenia. Očakáva sa, že bude delegovaný na výkonnú agentúru, zatiaľ čo niektoré opatrenia na podporu programu bude riadiť priamo Komisia. Zriadená výkonná agentúra CINEA má potrebnú štruktúru a procesy na zabezpečenie nepretržitého riadenia NPE.

Program sa bude v zásade vykonávať prostredníctvom grantov, ktoré sú vhodným nástrojom financovania rozsiahlych projektov v oblasti infraštruktúry a výroby energie.

Stanoví sa zodpovedajúca stratégia kontroly, ktorá sa zameria na tri kľúčové fázy vykonávania grantov v súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách, konkrétne na organizáciu výziev a výber návrhov, ktoré zodpovedajú politickým cieľom programu, prevádzkové, monitorovacie a *ex ante* kontroly, ktoré sa týkajú vykonávania projektov, verejného obstarávania, predbežného financovania, priebežných a záverečných platieb, ako aj na kontrol *ex post* a platieb.

Od tejto stratégie kontroly sa očakávajú výsledky v oblasti výkonnosti v súlade s parametrami pozorovanými pre poslednú iteráciu programu:

~100 % plnenie viazaných a platobných rozpočtových prostriedkov,

~100 % prijímateľov informovaných načas,

~100 % grantov podpísaných načas,

~100 % platieb vykonaných načas,

~riziko pri platbe a uzavretí na ročnom základe pod 2 % hladinou významnosti.

2.2.2. Informácie o zistených rizikách a systémoch vnútornej kontroly zavedených na ich zmierňovanie

Zistené riziká zostávajú vo všeobecnosti rovnaké ako v prípade predchádzajúcich verzií programu:

pomalšie plnenie kľúčových priorít oproti plánu (koridory, projekty spoločného záujmu) v dôsledku nedostatočnej odozvy na trhu alebo nedostatočnej kvality predložených projektov;

omeškania pri implementácii projektov;

nedostupnosť údajov o výkonnosti alebo problémy s kvalitou údajov;

možné chyby alebo zlé hospodárenie s finančnými prostriedkami EÚ vrátane možného rizika dvojitého financovania a zložitosti pravidiel;

vonkajšie riziká významne ovplyvňujúce infraštruktúru a/alebo priority, ako sú geopolitické riziká alebo závažné udalosti súvisiace s klímou;

vonkajšie riziká ovplyvňujúce dostupnosť financovania alebo trhové podmienky, najmä ak by došlo k zníženiu dopytu po infraštruktúre alebo ponuky úverov, ako to bolo v prípade poslednej finančnej krízy.

Očakáva sa, že kľúčové funkcie kontroly vytvorené pre predchádzajúcu iteráciu programu zostanú v platnosti, pričom sa zabezpečí, aby sa pozornosť venovala konkurencieschopnosti databázy projektov a aby bola zameraná na ciele politiky, zabezpečenie zapojenia všetkých aktérov, primeranú rozpočtovú flexibilitu a konzistentné kontroly *ex ante* a *ex post*.

Riziká sa majú riešiť zabezpečením toho, aby sa pozornosť venovala konkurencieschopnosti a príprave databázy projektov, zameraním sa na príspevky projektov k cieľom politiky, zabezpečením systematického zapojenia všetkých aktérov a zachovaním primeranej rozpočtovej flexibility. Súbor kontrol *ex ante* a *ex post* sa upraví podľa vnímanej úrovne rizika.

V záujme toho kontroly podporí ročné vzostupné posudzovanie rizika, systematické posudzovanie kontrolného rámca, primerané podávanie správ o odchýlkach (databáza výnimiek a porušení) a nápravné opatrenia prijaté so zreteľom na odporúčania vydané Útvarom pre vnútorný audit, Európskym dvorom audítorov alebo orgánom udeľujúcim absolutórium.

2.2.3. Odhad a opodstatnenie nákladovej účinnosti kontrol (pomer medzi nákladmi na kontroly a hodnotou súvisiacich riadených finančných prostriedkov) a posúdenie očakávaných úrovní rizika chyby (pri platbe a uzavretí)

Náklady a prínosy kontrol

Predpokladá sa, že najväčšiu časť programu bude vykonávať výkonná agentúra CINEA, čím sa zabezpečia náklady na kontrolu porovnateľné s nákladmi súčasného NPE. Obmedzený počet grantov vykonávaných priamo útvarmi Komisie by mohol mať vyššie náklady na kontrolu v dôsledku nízkych individuálnych hodnôt týchto grantov a absencie úspor z rozsahu.

V prípade projektov riadených výkonnou agentúrou boli náklady na kontrolu v súčasnom NPE rozdelené medzi náklady na dohľad na úrovni Komisie a náklady na prevádzkové kontroly na úrovni implementačného orgánu.

Náklady na kontroly na úrovni Komisie v oboch zúčastnených generálnych riaditeľstvách sa odhadujú[31] približne na 0,1 % operačných platobných rozpočtových prostriedkov na úrovni programu.

Tieto kontroly sú zamerané na zabezpečenie hladkého a účinného dohľadu nad agentúrou zo strany príslušného GR a na zabezpečenie potrebnej miery istoty na úrovni Komisie.

Pri konštantnom rozsahu by sa malo očakávať, že zvýšenie nákladov na dohľad na úrovni Komisie bude odrážať rozšírené požiadavky, pokiaľ ide o dohľad nad výkonnými agentúrami, ako aj dodatočné úsilie, ktoré bude spojené so zabezpečením miery istoty o zmenách programu.

[31] Tento odhad nezahŕňa strategické a politické aspekty spojené s programom ani dohľad nad delegovanými nástrojmi NPE.

CINEA predstavuje stabilné kontrolné prostredie. Očakáva sa, že náklady na kontrolu na úrovni agentúry zostanú v rozmedzí pozorovanom v rokoch 2021 – 2024 alebo blízko neho (0,9 % až 1,3 %). Budovanie kapacít potrebné na prispôsobenie sa zmenám programu alebo na prispôsobenie kontrolných procesov sa však môže premietnuť do zvýšených nákladov na kontroly. Prínosy kontrol:

– zabránenie výberu slabších alebo neprimeraných návrhov;

– optimalizácia plánovania a využívania finančných prostriedkov EÚ na zachovanie pridanej hodnoty EÚ;

– zabezpečenie kvality dohôd o grantoch, predchádzanie chybám pri identifikácii právnych subjektov, zabezpečenie správneho výpočtu príspevkov EÚ a prijatie potrebných záruk na správne fungovanie grantov;

– zistenie neoprávnených nákladov vo fáze platby;

– zistenie chýb, ktoré ovplyvňujú zákonnosť a správnosť operácií vo fáze auditu;

– zvýšenie spoľahlivosti informácií poskytovaných Komisii.

S výhradou pozitívneho posúdenia nákladov a prínosov, pokiaľ ide o ich účinok na mieru chybovosti, náklady na kontroly a účinnosť a efektívnosť kontrol, sa zváži príležitosť zaviesť zjednodušené vykazovanie nákladov.

Odhadovaná chybovosť

Odhaduje sa, že odhadované riziko pri platbe aj pri ukončení zostane pod úrovňou 2 % na ročnom základe, a to v rovnakom rozsahu ako chybovosť pozorovaná v prípade NPE2.

2.3. Opatrenia na predchádzanie podvodom a nezrovnalostiam

Generálne riaditeľstvá Komisie zodpovedné za akcie financované podľa tohto nariadenia sú odhodlané chrániť finančné záujmy Únie v súlade so stratégiou Komisie pre boj proti podvodom [COM(2019) 196 final] a jej revidovaným akčným plánom [COM(2023) 405 final].

Opatrenia na boj proti podvodom zahŕňajú najmä uplatňovanie preventívnych opatrení proti podvodom, korupcii a akýmkoľvek iným nezákonným činnostiam; účinné kontroly; vymáhanie nenáležite vyplatených súm a v prípade zistenia nezrovnalostí účinné, primerané a odrádzajúce pokuty v súlade s nariadením Rady (ES, Euratom) č. 2988/95, nariadením Rady (Euratom, ES) č. 2185/96 a s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1073/1999.

GR MOVE a GR ENER, ako aj vykonávacia agentúra CINEA aktualizovali svoje stratégie boja proti podvodom a súvisiace akčné plány na úrovni GR, ktoré pokrývajú celý výdavkový cyklus, zohľadňujúc proporcionalitu a pomer nákladov a prínosov opatrení, ktoré sa majú zrealizovať, čím sa umožní vykonať posúdenie rizík programu.

Tieto tri útvary zabezpečia, aby sa ich prístup k riadeniu rizika podvodov použil na určenie vysokorizikových oblastí zohľadňujúc analýzu nákladov a prínosov špecifickú pre jednotlivé sektory vykonanú generálnym riaditeľstvom a prácu, ktorú vykonal OLAF v oblasti prevencie podvodov a analýzy rizík.

Za administratívne monitorovanie zákaziek, grantov a súvisiacich platieb je zodpovedná agentúra CINEA. Stratégia boja proti podvodom sa aktualizuje každé dva roky, naposledy v roku 2024. Agentúra vypracuje vlastné opatrenia na boj proti podvodom vrátane stratégie auditu *ex post* s cieľom posúdiť zákonnosť a správnosť

príslušných transakcií a vymôcť neoprávnene vyplatené sumy. Agentúra CINEA je každoročne predmetom auditu Európskeho dvora audítorov týkajúceho sa pravdivého a reálneho obrazu účtov a zákonnosti a správnosti príslušných transakcií (príjmov a výdavkov) a agentúra každoročne podlieha postupom udeľovania absolutória Európskym parlamentom a Radou EÚ.

Zmluvy o grantoch a verejnom obstarávaní uzavreté implementujúcimi generálnymi riaditeľstvami alebo agentúrou CINEA budú založené na štandardných vzoroch, v ktorých sa stanovia všeobecne uplatniteľné opatrenia na boj proti podvodom vrátane už uvedených právomocí auditu, kontrol a inšpekcií na mieste. Komisia, jej zástupcovia a Dvor audítorov budú mať právomoc vykonávať audity všetkých príjemcov grantov, dodávateľov a subdodávateľov, ktorí prijali finančné prostriedky Únie, a to na základe dokumentov a na mieste.

Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) je oprávnený vykonávať kontroly a inšpekcie na mieste u hospodárskych subjektov priamo alebo nepriamo dotknutých takýmto financovaním v súlade s postupmi uvedenými v nariadení (Euratom, ES) č. 2185/96, s cieľom zistiť, či v súvislosti s dohodou alebo rozhodnutím o grante alebo zmluvou týkajúcou sa financovania Únie došlo k podvodu, korupcii alebo akejkoľvek inej nezákonnej činnosti vplývajúcej na finančné záujmy Európskej únie. Európska prokuratúra (EPPO) bude mať potrebné prístupy na vykonávanie svojich právomocí v súlade s nariadením Rady (EÚ) 2017/1939.

3. ODHADOVANÝ FINANČNÝ VPLYV NÁVRHU/INICIATÍVY

3.1. Príslušné okruhy viacročného finančného rámca a rozpočtové riadky výdavkov

Existujúce rozpočtové riadky

V poradí, v akom za sebou nasledujú okruhy viacročného finančného rámca a rozpočtové riadky.

Okruh viacročného finančného rámca	Rozpočtový riadok	Druh výdavkov	Príspevky			
	Číslo	DRP/NRP[32]	krajín EZVO[33]	kandidátskych krajín a potenciálnych kandidátov[34]	iných tretích krajín	iné pripísané príjmy

- Požadované nové rozpočtové riadky

V poradí, v akom za sebou nasledujú okruhy viacročného finančného rámca a rozpočtové riadky.

Okruh viacročného finančného rámca	Rozpočtový riadok	Druh výdavkov	Príspevky			
	Číslo	DRP/NRP	krajín EZVO	kandidátskych krajín a potenciálnych kandidátov	iných tretích krajín	iné pripísané príjmy
2	05 01 01 Podporné výdavky na NPE (doprava, energetika, vojenská mobilita)	/NRP	NIE	ÁNO	ÁNO	NIE
2	05 02 01 01 – NPE – Doprava	DRP	NIE	ÁNO	ÁNO	NIE
2	05 02 01 02 – NPE – Vojenská mobilita	DRP	NIE	ÁNO	ÁNO	NIE
2	05 02 02 – NPE – Energetika	DRP	NIE	ÁNO	ÁNO	NIE

[32] DRP = diferencované rozpočtové prostriedky / NRP = nediferencované rozpočtové prostriedky.
[33] EZVO: Európske združenie voľného obchodu.
[34] Kandidátske krajiny a prípadne potenciálni kandidáti zo západného Balkánu.

3.2. Odhadovaný finančný vplyv návrhu na rozpočtové prostriedky

3.2.1. Zhrnutie odhadovaného vplyvu na operačné rozpočtové prostriedky

– ☐ Návrh/iniciatíva si nevyžaduje použitie operačných rozpočtových prostriedkov

– ☒ Návrh/iniciatíva si vyžaduje použitie týchto operačných rozpočtových prostriedkov:

3.2.1.1. Rozpočtové prostriedky zo schváleného rozpočtu

v mil. EUR (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

Okruh viacročného finančného rámca	Číslo	2

			Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	**VFR 2028 – 2034 SPOLU**
			2028	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	
Operačné rozpočtové prostriedky										
05 02 01 01 – NPE – Doprava	Záväzky	(1a)	4,282	4,455	4,637	4,825	4,517	5,220	5,428	**33,864**
	Platby	(2a)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	**pm**
05 02 01 02 – NPE – Vojenská mobilita	Záväzky	(1b)	2,842	2,899	2,609	2,483	2,533	2,214	2,071	**17,651**
	Platby	(2b)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	**pm**
05 02 02 – NPE – Energetika	Záväzky	(1b)	3,782	3,936	4,096	4,261	4,432	4,610	4,795	**29,912**
	Platby	(2b)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	**pm**
Administratívne rozpočtové prostriedky financované z finančného krytia na vykonávanie osobitných programov										
05 01 01	Podporné výdavky na NPE (doprava, energetika, vojenská mobilita)	(3)	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	**pm**

Rozpočtové prostriedky	Záväzky	=1a+1b+3	10,906	11,290	11,342	11,569	11,982	12,045	12,294	**81,428**
pre GR MOVE/ENER SPOLU	Platby	=2a+2b+3								

Okruh viacročného finančného rámca	**4**	„Administratívne výdavky“[35]

GR		Rok **2028**	Rok **2029**	Rok **2030**	Rok **2031**	Rok **2032**	Rok **2033**	Rok **2034**	**VFR 2028 – 2034 SPOLU**
• Ľudské zdroje		11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	**81,704**
• Ostatné administratívne výdavky		114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	**798,000**
GR MOVE/ENER SPOLU		**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**879,672**	**879,704**

[35] Potrebné rozpočtové prostriedky by sa mali stanoviť na základe údajov o ročných priemerných nákladoch, ktoré sú k dispozícii na príslušných webových stránkach BUDGpedia.

Rozpočtové prostriedky OKRUHU 4 viacročného finančného rámca SPOLU	(Záväzky spolu = Platby spolu)	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**879,672**	**879,704**

		Rok **2028**	Rok **2029**	Rok **2030**	Rok **2031**	Rok **2032**	Rok **2033**	Rok **2034**	**VFR 2028 – 2034 SPOLU**
Rozpočtové prostriedky OKRUHOV 1 až 4	Záväzky								
viacročného finančného rámca **SPOLU**	Platby								

v mil. EUR (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

3.2.2. Odhadované výstupy financované z operačných rozpočtových prostriedkov (v prípade decentralizovaných agentúr nevypĺňať)

Ukazovatele výstupov a výsledkov na účely monitorovania pokroku a výsledkov tohto programu budú zodpovedať spoločným ukazovateľom stanoveným v nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) [XXX]* [nariadenie o výkonnosti].

3.2.3. Zhrnutie odhadovaného vplyvu na administratívne rozpočtové prostriedky

– ☐ Návrh/iniciatíva si nevyžaduje použitie administratívnych rozpočtových prostriedkov

– ☒ Návrh/iniciatíva si vyžaduje použitie týchto administratívnych rozpočtových prostriedkov:

3.2.3.1. Rozpočtové prostriedky zo schváleného rozpočtu

SCHVÁLENÉ ROZPOČTOVÉ PROSTRIEDKY	Rok **2028**	Rok **2029**	Rok **2030**	Rok **2031**	Rok **2032**	Rok **2033**	Rok **2034**	**SPOLU 2028 – 2034**
OKRUH 4								
Ľudské zdroje	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	11,672	**81,704**
Ostatné administratívne výdavky	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	114,000	**798,000**
Medzisúčet OKRUHU 4	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**125,672**	**879,704**
Mimo OKRUHU 4								
Ľudské zdroje	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Ostatné administratívne výdavky	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Medzisúčet mimo OKRUHU 4	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
SPOLU	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

==========

==========

Rozpočtové prostriedky potrebné na ľudské zdroje a na ostatné administratívne výdavky budú pokryté rozpočtovými prostriedkami GR, ktoré už boli pridelené na riadenie akcie a/alebo boli prerozdelené v rámci GR, a v prípade potreby budú doplnené zdrojmi, ktoré sa môžu prideliť riadiacemu GR v rámci ročného postupu prideľovania zdrojov a v závislosti od rozpočtových obmedzení.

3.2.4. Odhadovaná potreba ľudských zdrojov

– ☐ Návrh/iniciatíva si nevyžaduje použitie ľudských zdrojov.

– ☒ Návrh/iniciatíva si vyžaduje použitie týchto ľudských zdrojov:

3.2.4.1. Financovaná zo schváleného rozpočtu

odhady sa vyjadrujú v ekvivalente plného pracovného času

SCHVÁLENÉ ROZPOČTOVÉ PROSTRIEDKY	Rok **2028**	Rok **2029**	Rok **2030**	Rok **2031**	Rok **2032**	Rok **2033**	Rok **2034**
• Plán pracovných miest (úradníci a dočasní zamestnanci)							
20 01 02 01 (ústredie a zastúpenia Komisie)	61	61	61	61	61	61	61
20 01 02 03 (delegácie EÚ)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 01 (nepriamy výskum)	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 11 (priamy výskum)	0	0	0	0	0	0	0

Iné rozpočtové riadky (uveďte)		0	0	0	0	0	0	0
• Externí zamestnanci (ekvivalent plného pracovného času)								
20 02 01 (ZZ, VNE z celkového finančného krytia)		2	2	2	2	2	2	2
20 02 03 (ZZ, MZ, VNE a PED v delegáciách EÚ)		0	0	0	0	0	0	0
Riadok administratívnej podpory	– ústredie	0	0	0	0	0	0	0
	– delegácie EÚ	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 02 (ZZ, VNE – nepriamy výskum)		0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 12 (ZZ, VNE – priamy výskum)		0	0	0	0	0	0	0
Iné rozpočtové riadky (uveďte) – Okruh 7		0	0	0	0	0	0	0
Iné rozpočtové riadky (uveďte) – Mimo okruhu 7		40	40	40	40	40	40	40
SPOLU		**103**	**103**	**103**	**103**	**103**	**103**	**103**

3.2.4.3. Celková potreba ľudských zdrojov

SCHVÁLENÉ ROZPOČTOVÉ PROSTRIEDKY + VONKAJŠIE PRIPÍSANÉ PRÍJMY SPOLU		Rok **2028**	Rok **2029**	Rok **2030**	Rok **2031**	Rok **2032**	Rok **2033**	Rok **2034**
• Plán pracovných miest (úradníci a dočasní zamestnanci)								
20 01 02 01 (ústredie a zastúpenia Komisie)		61	61	61	61	61	61	61
20 01 02 03 (delegácie EÚ)		0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 01 (nepriamy výskum)		0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 11 (priamy výskum)		0	0	0	0	0	0	0
Iné rozpočtové riadky (uveďte)		0	0	0	0	0	0	0
• Externí zamestnanci (ekvivalent plného pracovného času)								
20 02 01 (ZZ, VNE z celkového finančného krytia)		2	2	2	2	2	2	2
20 02 03 (ZZ, MZ, VNE a PED v delegáciách EÚ)		0	0	0	0	0	0	0
Riadok administratívnej podpory	– ústredie	0	0	0	0	0	0	0
	– delegácie EÚ	0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 02 (ZZ, VNE – nepriamy výskum)		0	0	0	0	0	0	0
01 01 01 12 (ZZ, VNE – priamy výskum)		0	0	0	0	0	0	0
Iné rozpočtové riadky (uveďte) – Okruh 4		0	0	0	0	0	0	0
Podporné výdavky na sekretariát pre preskúmanie výkonnosti		40	40	40	40	40	40	40

SPOLU	**103**	**103**	**103**	**103**	**103**	**103**	**103**

Vzhľadom na celkovú napätú situáciu v okruhu 4, pokiaľ ide o personálne hľadiská a úroveň rozpočtových prostriedkov, potreby ľudských zdrojov budú pokryté úradníkmi GR, ktorí už boli pridelení na riadenie akcie a/alebo boli interne prerozdelení v rámci GR alebo iných útvarov Komisie.

Zamestnanci potrební na vykonávanie návrhu (v ekvivalentoch plného pracovného času):

•	• **Potreby pokryté súčasnými zamestnancami, ktorí sú k dispozícii v útvaroch Komisie**	• **Výnimoční dodatoční zamestnanci***		
•	•	• **Financovaní z okruhu 7 alebo Výskum**	• **Financovaní z riadka BA**	• **Financovaní z poplatkov**
Pracovné miesta uvedené v pláne pracovných miest	61		Neuplatňuje sa.	
Externí zamestnanci (ZZ, VNE, DAZ)	32		10*	

*10 nových ekvivalentov plného pracovného času zodpovedá 10 pracovným miestam, ktoré sa majú prijať v roku 2028 na sekretariáte na preskúmanie výkonnosti v rámci rozpočtového riadku 02 01 21 02, ako sa dohodli spoluzákonodarcovia počas rokovaní o nariadení Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/2803 z 23. októbra 2024 o implementácii jednotného európskeho neba (prepracované znenie).

Opis úloh, ktoré majú vykonávať:

Úradníci a dočasní zamestnanci	• Vývoj politiky a stratégia • Podpora regionálnych a tematických fór na identifikáciu projektov spoločného záujmu a projektov vo vzájomnom záujme • Koordinácia a kontakty so všetkými zainteresovanými stranami (členské štáty, tretie krajiny, iné generálne riaditeľstvá a iné inštitúcie EÚ, tematické a regionálne fóra atď.) • Vypracovanie pracovného programu • Výberové konania • Riadenie ročných výziev na predkladanie návrhov a výber projektov na finančnú podporu EÚ • Prevádzkové a finančné projektové riadenie • Hodnotenia
Externí zamestnanci	• Podpora regionálnych a tematických fór na identifikáciu projektov spoločného záujmu a projektov vo vzájomnom záujme

	• Podpora výberových konaní • Podpora pri riadení ročných výziev na predkladanie návrhov a výbere projektov na finančnú podporu EÚ • Podpora finančného a projektového riadenia • Podpora organizácie hodnotení

3.2.5. Prehľad odhadovaného vplyvu na investície súvisiace s digitálnymi technológiami

Digitálne a IT rozpočtové prostriedky SPOLU	Rok **2028**	Rok **2029**	Rok **2030**	Rok **2031**	Rok **2032**	Rok **2033**	Rok **2034**	**VFR 2028 – 2034 SPOLU**
OKRUH 4								
IT výdavky* (organizácie)	0,845	0,845	0,845	0,845	0,845	0,845	0,845	**5,915**
Medzisúčet OKRUHU 4	**0,845**	**0,845**	**0,845**	**0,845**	**0,845**	**0,845**	**0,845**	**5,915**
Mimo OKRUHU 4								
Výdavky na operačné programy v oblasti politiky IT	14,23	14,59	14,967	15,364	15,78	16,217	16,675	**107,823**
Medzisúčet mimo OKRUHU 4	**14,23**	**14,59**	**14,967**	**15,364**	**15,78**	**16,217**	**16,675**	**107,823**
SPOLU	**15,075**	**15,075**	**15,075**	**15,075**	**15,075**	**15,075**	**15,075**	**113,738**

*IT výdavky v rámci okruhu 4 boli vypočítané na základe pokynov GR BUDG: počet ekvivalentov plného pracovného času vynásobený sumou 8 200 EUR na ekvivalent plného pracovného času.

3.2.6. Súlad s platným viacročným finančným rámcom

Návrh je v súlade s návrhom VFR na obdobie 2028 – 2034.

Návrh/iniciatíva:

– ☒ nezahŕňa spolufinancovanie tretími stranami

– ☐ zahŕňa spolufinancovanie tretími stranami, ako je odhadnuté v nasledujúcej tabuľke:

rozpočtové prostriedky v mil. EUR (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

	Rok **2028**	Rok **2029**	Rok **2030**	Rok **2031**	Rok **2032**	Rok **2033**	Rok **2034**	Spolu

Uveďte spolufinancujúci subjekt								
Prostriedky zo spolufinancovania SPOLU								

3.3. Odhadovaný vplyv na príjmy

- ☒ Návrh/iniciatíva nemá finančný vplyv na príjmy.
- ☐ Návrh/iniciatíva má tento finančný vplyv na príjmy:
  - ☐ vplyv na vlastné zdroje
  - ☐ vplyv na iné príjmy
  - ☐ uveďte, či sú príjmy pripísané rozpočtovým riadkom výdavkov

v mil. EUR (zaokrúhlené na 3 desatinné miesta)

Rozpočtový riadok príjmov:	Rozpočtové prostriedky k dispozícii v bežnom rozpočtovom roku	Vplyv návrhu/iniciatívy[36]						
		Rok **2028**	Rok **2029**	Rok **2030**	Rok **2031**	Rok **2032**	Rok **2033**	Rok **2034**
Článok ….								

V prípade pripísaných príjmov uveďte príslušné rozpočtové riadky výdavkov.

Ďalšie poznámky (napr. spôsob/vzorec použitý na výpočet vplyvu na príjmy alebo akékoľvek ďalšie informácie).

4. DIGITÁLNE ROZMERY

4.1. Požiadavky digitálneho významu

Nástroj na prepájanie Európy (NPE) bude naďalej podporovať IT nástroje, ktoré sa ukázali ako kľúčové pre efektívne a transparentné riadenie projektov. V tejto súvislosti sú nápomocné nástroje, ako je jednotná oblasť elektronickej výmeny údajov (SEDIA), eGrants, TENtec, Map-IT, EMI-ECS, QlikSense (alebo iné riešenie obchodného spravodajstva a dátovej analýzy, ktoré podporuje vizualizáciu, skúmanie a analýzu údajov), platforma transparentnosti (TP Viewer), CIRCABC, EUSurvey a ARACHNE. NPE bude okrem toho naďalej podporovať vykonávacie činnosti Komisie súvisiace s celým radom IT systémov a prostredí na výmenu informácií, na ktoré sa vzťahujú právne predpisy a iniciatívy EÚ, ako sú ESSKY, PRIME KPI, EMSWe, eFTI atď.

[36] Pokiaľ ide o tradičné vlastné zdroje (clá, odvody z produkcie cukru), uvedené sumy musia predstavovať čisté sumy, t. j. hrubé sumy po odčítaní 20 % na náklady na výber.

SEDIA prostredníctvom portálu financovania a ponúk poskytuje jednotné kontaktné miesto pre procesy financovania a verejného obstarávania, centralizuje údaje účastníkov a znižuje manuálnu prácu. eGrants pokrýva celý životný cyklus grantu a zabezpečuje konzistentnosť a vysledovateľnosť. Map-IT umožňuje kódovanie kvalitatívnych aj kvantitatívnych ukazovateľov projektov na podporu podávania tematických správ a správ na úrovni jednotlivých krajín. CIRCABC uľahčuje spoločnú správu dokumentov s kontrolou verzií a viacjazyčným prístupom. EUSurvey sa používa na štruktúrovaný zber údajov, zatiaľ čo ARACHNE zlepšuje monitorovanie projektov identifikáciou potenciálnych rizík podvodov prostredníctvom obohatených údajov a ukazovateľov rizika.

TENtec, informačný systém pre transeurópsku dopravnú sieť (TEN-T), poskytuje interaktívne mapy a aktuálne správy na podporu transparentnosti, informovaného rozhodovania a informovanosti verejnosti. TENtec zhromažďuje a uchováva geografické, finančné a historické informácie o infraštruktúre dopravnej siete EÚ a jej susedných krajín na účely plánovania, politického rozhodovania a monitorovania vykonávania programu TEN-T. TENtec je systém požadovaný nariadením (EÚ) 2024/1679. Bol vyvinutý v spolupráci s členskými štátmi a zainteresovanými stranami a poskytuje komplexný prehľad o politike TEN-T, pomoc pri monitorovaní projektov a podporuje modelovanie dopravy a budúce plánovanie. TENtec zahŕňa aj údaje o vojenskej mobilite a infraštruktúre pre alternatívne palivá, ktoré sú základom príslušných politických priorít, a môže zohľadňovať aj rôzne typy politických údajov, ktoré si vyžadujú geolokalizáciu.

Európske monitorovacie stredisko pre alternatívne palivá (EAFO) prepojené so systémom TENtec je kľúčovým IT nástrojom na podporu monitorovania prechodu na udržateľnú mobilitu, ako sa stanovuje napríklad v nariadení (EÚ) 2023/1804 o infraštruktúre pre alternatívne palivá. EAFO poskytuje komplexné a aktuálne údaje a štatistiky o infraštruktúre pre alternatívne palivá, zavádzaní vozidiel a vnútroštátnych politických opatreniach v celej EÚ. EAFO slúži ako IT nástroj na podporu dodržiavania právnych povinností podľa nariadenia (EÚ) 2023/1804, ako je spoločný prístupový bod EÚ k údajom o alternatívnych palivách.

EMI-ECS je IT nástroj používaný na výber a uzatváranie zmlúv s externými odborníkmi zapojenými do hodnotenia návrhov. QlikSense je nástroj používaný na štatistické účely a monitorovanie projektov. Platforma transparentnosti (Transparency Platform) a TP Viewer sú nástroje, ktoré sa používajú na poskytovanie informácií a štatistík o financovaných projektoch verejnosti.

Platforma jednotného európskeho neba (ESSKY) podporuje zainteresované strany pri zavádzaní systému výkonnosti a spoplatňovania jednotného európskeho neba. Poskytuje prístup k relevantným informáciám prostredníctvom knižníc a ponúka funkciu predkladania dokumentov.

Systém platformy kľúčových ukazovateľov výkonnosti európskych manažérov železničnej infraštruktúry (PRIME KPI) umožňuje monitorovanie kľúčových ukazovateľov výkonnosti týkajúcich sa železničnej dopravy. Manažérom infraštruktúry poskytuje platformu na podávanie správ.

Systém Európskej únie na správu bezpečnostných poverení C-ITS (EU CCMS) podporuje zavádzanie systémov a technológií kooperatívnych IDS v Európe. Opiera sa o ústredné prvky na podporu bezpečnej interoperability na európskej úrovni. V smernici 2010/040 o inteligentných dopravných systémoch sa vymedzujú úlohy Komisie v EU CCMS.

Európske prostredie jednotnej námornej platformy bolo zriadené nariadením (EÚ) 2019/1239 a predstavuje právny a technický rámec na harmonizáciu výmeny

administratívnych formalít medzi prevádzkovateľmi námornej dopravy a orgánmi počas zastavenia v prístave v EÚ. Pozostáva zo siete vnútroštátnych námorných jednotných kontaktných miest doplnených o spoločné IT komponenty a služby spravované Komisiou.

Prostredie na výmenu elektronických informácií o nákladnej doprave (eFTI) je decentralizovaná IT architektúra v celej EÚ zriadená nariadením (EÚ) 2020/1056. Podporí výmenu informácií medzi prevádzkovateľmi a príslušnými orgánmi na účely kontroly súladu so šiestimi nariadeniami a smernicami EÚ o doprave, ako aj s viac ako 170 vnútroštátnymi právnymi aktmi upravujúcimi nákladnú dopravu v členských štátoch.

Riešenie systému Galileo pre zelené jazdné pruhy monitoruje dopravnú situáciu na hraničných priechodoch TEN-T pre cestnú nákladnú dopravu a čas cesty pre železničnú nákladnú dopravu na koridoroch TEN-T. Umožňuje príslušníkom pohraničnej stráže a prepravcom získať prehľad o situácii na hraniciach, čo im umožňuje zistiť, ktoré hranice sú vystavené vyššiemu zaťaženiu. Zelený jazdný pruh Galileo umožňuje, aby na hraniciach boli splnené požiadavky „zeleného jazdného pruhu“, čo umožňuje tok dopravy do 15 minút.

Európsky dátový priestor pre mobilitu (EMDS) by mal umožniť vyhľadávanie a výmenu údajov z existujúcich a budúcich zdrojov údajov o doprave a mobilite. V oznámení o európskom dátovom priestore pre mobilitu [COM(2023) 751 final] Komisia uviedla, že jednou z hlavných zložiek je portál s (meta-)dátami, na ktorom by všetky relevantné dátové ekosystémy mohli zdieľať metaúdaje druhov údajov, ktoré spravujú, a príslušných podmienok prístupu.

4.2. Údaje

Digitálne nástroje podporované z NPE sa svojou povahou veľmi líšia, týkajú sa rôznych druhov dopravy a rôznych aktérov, ktorí si vymieňajú informácie (útvary Komisie, prijímatelia, vnútroštátne orgány, obchodní partneri atď.). Nástroje preto spracúvajú aj širokú škálu rôznych údajov. Vo všeobecnosti dodržiavajú zásadu „jedenkrát a dosť“, zabezpečujú maximálne opätovné použitie údajov a zabraňujú opakovanému vkladaniu údajov počas ich bezpečnej a chránenej výmeny.

4.3. Digitálne riešenia

Všetky opísané nástroje sú určené na podporu súdržnosti, zvýšenie efektívnosti a zabezpečenie interoperability, čím sa posilní celková kvalita procesov, ktoré podporujú útvary Komisie v súvislosti s NPE, a prispievajú k hladkej realizácii jednotného trhu.

4.4. Posúdenie interoperability

Všetky opísané digitálne nástroje už zainteresované strany používajú. Vykazujú silnú interoperabilitu prostredníctvom štandardizovaných techník výmeny informácií.

Pokiaľ ide o európsky dátový priestor pre mobilitu, Komisia pracuje na podrobnostiach jeho zavádzania.

4.5. Opatrenia na podporu digitálneho vykonávania

Opísané digitálne nástroje fungujú efektívne a všetky budúce zmeny alebo zlepšenia sa budú vykonávať kontrolovaným a postupným spôsobom s cieľom zabezpečiť kontinuitu a

zabrániť akémukoľvek narušeniu prevádzky alebo vykonávania nariadenia.